

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Maria-Joanna Preimut

**FÜÜSILISEST ISIKUST ETTEVÕTJA JA
ETTEVÕTLUSKONTO KASUTAJA AASTATEL 2019-2022
MAAKONDADE KAUPA**

Lõputöö

Juhendaja:

Maret Güldenkoh, MBA

Tallinn 2023

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2023
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Füüsilisest isikust ettevõtja ja ettevõtluskonto kasutaja aastatel 2019-2022 maakondade kaupa</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: <i>Self-employed and business account users in 2019-2022 by county</i></p> <p>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 47 leheküljest. Lõputöös on kasutatud 41 allikat, millele on tekstis viidatud.</p> <p>Uurimisprobleemina on püstitatud küsimus: kas ettevõtluskonto avamise võimalus on mõjutanud füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise lõpetamist alates aastast 2019 maakonniti?</p> <p>Lõputöö eesmärk on välja selgitada füüsilisest isikust ettevõtja ja ettevõtluskonto kasutaja muutus aastatel 2019-2022 maakondade kaupa. Lõputöö eesmärgi saavutamiseks püstitati neli uurimisülesannet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Analüüsida ja sünteesida ettevõtluse, ettevõtlustegevuse ja füüsilise isiku ettevõtlust käsitlevaid teemakohaseid teadusallikaid. 2. Anda ülevaade füüsilisest isikust ettevõtja ja ettevõtluskonto õiguslikest alustest Eestis. 3. Analüüsida füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto kasutajate arvukust maakondade lõikes aastatel 2019-2022. 4. Siduda teooriat ja analüüsi tulemusi ning teha järeldusi. 	
<p>Töö pealkiri võõrkeeles: <i>Self-employed and business account users in 2019-2022 by county</i></p>	
<p>Võõrkeelsed võtmesõnad: <i>Self-employment, entrepreneur, entrepreneurial activity, business account user</i></p>	
<p>Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu</p>	
<p>Töö autor: Maria-Joanna Preimut</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalistest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Annan Sisekaitseakadeemiale tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose reprodutseerimiseks säilitamise ja elektroonilise avaldamise eesmärgil, sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. Annan loa teose üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Sisekaitseakadeemia veebikeskkonna kaudu sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogu kaudu ja paberkandjal Sisekaitseakadeemia raamatukogus kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. Olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.</p> <p>(allkirjastatud digitaalselt)</p>	
<p>Vastab lõputöö nõuetele</p> <p>Juhendaja: Maret Güldenkeh (allkirjastatud digitaalselt)</p>	
<p>Kaitsmisele lubatud</p> <p>Kolledži direktor: Kerly Randlane (allkirjastatud digitaalselt)</p>	

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1.ETTEVÕTLUSE JA ETTEVÕTJA OLEMUS	7
1.1. Ettevõtluse olemus	7
1.2 Ettevõtja olemus.....	10
1.3 Füüsilise isiku ettevõtlustegevus Eestis	15
2. EMPIIRILINE UURING	18
2.1. Uurimismetoodika.....	18
2.2 Füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto omanike jaotus maakondade kaupa aastatel 2019-2022	20
2.3 Tulemused, järeldused ja ettepanek	37
KOKKUVÕTE	39
SUMMARY	41
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	43
Lisa. Ettevõtluskonto omanike andmete järelpärimine.....	47

SISSEJUHATUS

Füüsiline isik saab tegeleda ettevõtlusega mitmeti. Näiteks ta võib end registreerida füüsilisest isikust ettevõtjaks või tegutseda ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse alusel. Lõputöös käsitletakse füüsilise isikuga seotud ettevõtlustegevust, mitte juriidilise isiku oma.

Ettevõtlustegevus elavdab Eesti majanduskeskkonda ja on pidevalt vajadus erinevate ettevõtjate järele. Ettevõtjate tegevuse tulemusena laekub maksutulu. Maksu- ja Tolliameti „Arengukava 2023“ üheks eesmärgiks on lihtsalt ja mugavalt suunata inimesi tasuma oma maksukohustusi, ühtlasi Maksu- ja tolliameti pakutavad teenused motiveerivad inimesi korrektselt täitma maksu- ja tollikohustusi (Maksu- ja Tolliamet, 2023).

Füüsilise isikuna saab olla maksukuulekas nii töötades kui ka olles pisiettevõtja (Güldenkoh, 2022, p. 108). Füüsilisest isikust ettevõtja on piiramatu vastutusega ettevõtja, kes võib olla teovõimeline isik, seaduses sätestatud juhtudel ka piiratud teovõimega isik (Äriseadustik 1995). Lihtsustatud korras ettevõtlusega tegeledes võib füüsiline isik avada ettevõtluskonto. Ettevõtluskonto on eraisikule suunatud, mille kaudu toimub tema ettevõtlustulult maksude tasumine lihtsustatult, kõik toimub pangaliikumiste alusel automaatselt (Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus, 2017). Ettevõtja äriseadustiku alusel on füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kellele kaupade müük või teenuste osutamine on püsiv tegevus, ning käesolevas seadustikus sätestatud äriühing (Äriseadustik, 1995, § 1).

Teema on aktuaalne, sest ettevõtluskontot on võimalik avada LHV pangas alates 2019. aastast ehk füüsilisel isiku on võimalus hakata tegelema ettevõtlusega lihtsustatud korras (Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus § 2 lg 1). Ettevõtluskonto on sobilik eelkõige inimestele, kes pakuvad teistele isikutele teenuseid või kaupu, kuid kellel ei ole vaja kulusid maha arvata ehk tegelevad pisiettevõtlusega (Güldenkoh, 2023b). Füüsilise isiku ettevõtlustegevust Eestis on uuringu raames käsitletud aastate 2019-2020 kohta (Güldenkoh, 2022), kuid selles uuringus ei toodud välja sellist seost, mida käesolevas lõputöös analüüsitakse. Seetõttu on vajalik välja selgitada kas ettevõtluskonto avamise võimalus on kaasa toonud füüsilise isikust ettevõtja tegevuse lõpetamise, millest tingituna on lõputöö uudne.

Eestis suureneb igal aastal Registrate ja Infosüsteemide Keskuse e-äriregistrisse kantud juriidiliste isikute arv, kes registreerivad end ettevõtjaks. Äriregistris avaldatakse statistikat kuude ja aastate lõikes juriidiliste isikute jaotuses. 2019. aastal oli registreeritud 29 552 füüsilisest isikust ettevõtjat, 2020. aastal oli 28 601 isikut kantud registrisse ning 2021. aastal 28 027 isikut oli registrisse kantud füüsilise isikuna (Registrate ja Infosüsteemide Keskus, 2022). LHV panga andmete alusel on eraisikuid, kes ettevõtluskonto kaudu oma teenuseid osutavad või kaupu müüvad, juba üle 10 000 (LHV, 2022).

Sisekaitseakadeemia lõputöodes on varasemalt uuritud ettevõtluses teenitava raha isiklikku tarbimisse võtmist (Karpušina, 2008) ja naiste motivatsiooni tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjatena (Pöder, 2022). Eesti Maaülikoolis on uuritud füüsilisest isikust ettevõtja tegevuse lõpetamist (Laarmaa, 2022) ja võrreldud füüsilisest isikust ettevõtja osäühinguga (Vassil, 2021). Tallinna Tehnikaülikoolis on varasemalt uuritud erinevaid tegutsemisi äriühingutena (Nokkur, 2016).

Uurimisprobleem püstitatakse küsimusena: kas ettevõtluskonto avamise võimalus on mõjutanud füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise lõpetamist alates aastast 2019 maakonniti?

Uurimisprobleemist lähtuvalt püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Mitu FIE-t on lõpetanud ettevõtlustegevuse aastatel 2019-2022 erinevates maakondades?
2. Kui palju on juurde tulnud ettevõtluskonto kasutajaid aastatel 2019-2022 maakondade lõikes?

Tulenevalt uurimisprobleemist ja uurimisküsimustest püstitatakse hüpotees: Eesti erinevates maakondades on füüsilisest isikust ettevõtjad oma tegevuse lõpetanud ja avanud ettevõtluskonto.

Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada füüsilisest isikust ettevõtja ja ettevõtluskonto kasutaja muutus aastatel 2019-2022 maakondade kaupa.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

1. Analüüsida ja sünteesida ettevõtluse, ettevõtlustegevuse ja füüsilise isiku ettevõtlust käsitlevaid teemakohaseid teadusallikaid.

2. Anda ülevaade füüsilisest isikust ettevõtja ja ettevõtluskonto õiguslikest alustest Eestis.
3. Analüüsida füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto kasutajate arvukust maakondade lõikes aastatel 2019-2022.
4. Siduda teooriat ja analüüsi tulemusi ning teha järeldusi.

Lõputöös püstitatud probleemi ja eesmärgi saavutamiseks viiakse läbi kvantitatiivne empiiriline uuring. Kvantitatiivse andmekogumismeetodina kasutab autor statistilist analüüsi (Õunapuu, 2014, lk 184). Andmed analüüsimiseks saadakse Registrate ja Infosüsteemide Keskuse e-äriregistrist ja Maksu- ja Tolliametist.

Lõputöö koosneb kahest põhipeatükist, mis jagunevad alapeatükkideks. Esimene peatükk koosneb kolmest alapeatükist ja teine peatükk jaguneb koosneb kolmest alapeatükist. Esimese peatüki esimeses alapeatükis antakse ülevaade ettevõtluse olemusest, teises alapeatükis antakse ülevaade ettevõtja olemusest ja kolmandas alapeatükis antakse ülevaade füüsilise isiku ettevõtlustegevusest Eestis.

Teise peatüki esimeses alapeatükis selgitati kasutatud uurimismetoodikat, valimit ning meetodit ning teises alapeatükis analüüsitakse füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto omanike jaotust maakondade kaupa aastatel 2019-2022. Kolmandas alapeatükis antakse tulemused ja tehakse järeldused ning ettepanek.

1.ETTEVÕTLUSE JA ETTEVÕTJA OLEMUS

1.1. Ettevõtluse olemus

Ettevõtlus on ainulaadne valdkond, kuid selle kontseptsiooni uurimine on keeruline. See on tingitud sellest, et ettevõtlus on raskesti mõistetav teema ja selle määratluse üle käivad filosoofilised arutelud. (Ratten, 2021, p. 5) Majandusteadlased ei ole ettevõtluse määratlemisel kunagi samal arvamusel. Ettevõtlikkus võib olla päritud perekonna geenidest ning on olemas erinevaid viise, kuidas ettevõtjaid kasvatada kuna ühiskond on segu nii loomupärastest kui ka kasvanud ettevõtjatest. Vajalikud oskused ja haridus on olulised punktid, mida on vaja ettevõtjaks saamiseks. Ettevõtluse definitsiooniks võib lugeda, et ettevõtjad on need, kes haaravad kinni võimalusest olla loovad ja innovatiivsed, mille tulemusena tekivad turule uued ettevõtted ja ettevõtmised. (Kumari, 2018, p. 1)

Ettevõtlust võib määratleda laias ja kitsas tähenduses. Laiemas tähenduses on ettevõtlus kõik, mis on uuenduslik ja riskantne. Kitsamas tähenduses viitab ettevõtlus mõtteviisile, mida saab iseloomustada konkreetsete käitumisnormidega. See tähendab, et ettevõtluse mõõtmise ja määratlemise viis erineb tavalistest tegevusliikidest. Ettevõtlusel on oluline funktsioon ühiskonnas, võimaldades uutel äriideedel kuju võtta. (Ratten, 2021, p. 5) See viitab sellele, et tulevik kuulub sotsiaalsele ettevõtlusele (Gigauri, *et al.*, 2022, p. 2).

Vaatamata märkimisväärsetele ja arvukatele ettevõtlusteemalistele publikatsioonidele ei ole siiani ettevõtjate ettevõtmistest palju teada (Cunningham, *et al.*, 1991, pp. 45-61 ref Freeman, *et al.*, 2020, p.2). Mõned inimesed arvavad, et esimesed ettevõtjad läksid ajas kaugele tagasi ja ettevõtluse ajalugu võib ulatuda umbes 20 000 aasta tagusesse aega. Esimene teadaolev inimeste vaheline kauplemine toimus Uus-Guineas ja Austraalias umbes 17000 eKr, kus inimesed vahetasid jahirelvade jaoks väärtusliku vulkaanilist klaasi muude vajalike kaupade vastu nagu tööriistad, nahad ja toit. Selline ettevõtlus kestis aastatuhandeid. Jahimeeste- korilaste hõimud kauplesid kaupadega oma piirkondade erinevates osades, et pakkuda oma hõimudele kasu. (Freeman, *et al.*, 2020, p. 2) Ettevõtlus kui elukutse ei eelda kindlat teadmiste olemasolu (Duening & Metzger, 2017, p. 21).

Pisiettevõtjate roll on maailmamajanduse edu lahutamatu osa, on oluline mõista, kuidas COVID-19 kriis on ühiskonda muutnud. COVID-19 tõttu on väikeettevõtetel võimalus ja vajadus uuesti määratleda, kes nad on ja milliseid turge nad teenindavad. Ettevõtjal on

erilised omadused, mis võivad olla kogukonna püsijäämiseks väga tähtsal kohal, kuid nad peavad olema muutusteks valmis. Inimesed, kes töötavad väikeettevõttes või on ise ettevõtja seisavad silmitsi paljude väljakutsetega, kuid positiivse suhtumisega suudavad nad kriisist ellu jääda ja õitseda. (Ratten, 2021, p.1)

Kui pisieettevõtte on asutatud, peab ettevõtja tulema toime tulema pingeliste olukordadega ja ettearvamatusena, pikkade töötundidega ning maksude, lõivude ja muude nõuete täitmisega seotud kuludega. Paljude ettevõtlusega tegelevate isikute jaoks on suureks väljakutseks oskus leida võimekaid töötajaid, nagu ka klientidega suhtlemine ja turunduse õppimine. (Mazzarol & Reboud 2020, p. 137)

Pisieettevõtluses võib ebaõnnestumise põhjuseid olla mitmeid nagu suur majanduslangus, selline olukord mõjutab väikeettevõtete elujõudu, kahjuks on aga majanduslangust raske kontrollida. Sageli ei suuda ettevõtja hinnata aega, mis kulub ettevõtlustegevuse käivitamiseks. Samuti on levinud probleem, et väikeettevõtjatel pole stardikapitali. Enamik ettevõtlustegevust käivitatakse ainult säästudega, see võib panna ettevõtjale suure koormuse, seetõttu paljud ettevõtjad otsustavad oma äritegevust mitte kasvatada, kuna ilma piisava kapitalita võib see ebaõnnestuda. Ebaõnnestumise põhjuseks võivad ka olla ebapiisavad juhtimisoskused- eriti finantskontrolli ja eelarve koostamisel. (Mazzarol & Reboud 2020, pp. 144-145)

Käibekapitali puudus võib olla põhjuseks, miks ei laieneta, kuna käibekapital viitab likviidsetele varadele, eriti sularahale mida ettevõtja vajab oma lühiajaliste tegevusvajaduste säilitamiseks. Tegelikult püüab enamik ettevõtjaid tegutseda iseseisvalt, ilma töötajateta. Kui aga majandusüksus hakkab ületama suurust, mida saaks juhtida üksikisik või paar, peab ta hakkama värbama töötajaid. (Mazzarol & Reboud 2020, pp. 145-146)

Edukaks ettevõtluseks ei piisa vaid ettevõtlikkusele iseloomulike tunnuste olemasolust ning teadmistest (Stevenson & Gumpert, 1992, p. 9). Ettevõtlusprotsess hõlmab tavaliselt ideede genereerimist, teabe levitamist ja kontaktide loomist. Ettevõtlus on kahekordne protsess, mis koosneb uuenduslikkusest ja kreaativsusest. (Ratten, 2021, p. 8) Uuenduslikkus ettevõtluses eeldab ettevõtlikkuse ja leidlikkuse kasutamist, leidlikkus viitab uutele teadmistele, mida luuakse. Tavaliselt hõlmab see uut ideed, kuid see võib ka tähendada

olemasoleva toote, teenuse muutmist. Ettevõtlus hõlmab oskuste muutmist uueks väärtuseks, pannes eesmärgiks muuta idee reaalsuseks. Uue idee teostamine, arendamine võib võtta aega, see sõltub ajast, panusest, mis kulub idee teostamiseks ja toimivaks äritegevuseks. Pärast idee valimist on oluline, et see vastaks turu vajadustele, ideed tuleb hinnata ka ressursivajaduse seisukohalt, selle hindamiseks võib kaasata teisi isikuid. (Ratten, 2022, pp. 48-49) Olgugi, et rahvusvahelise ettevõtluse uuringud on kestnud üle 40 aasta ei tea me täpselt, mis juhib ettevõtjaid ja nende strateegilist käitumist ettevõtluse loomisel ja juhtimisel. (Freeman, *et al.*, 2020, p. 55)

Ettevõtlus on mitmetähenduslik nähtus ning nii kaua kuni maailm areneb, muutub majanduslike ja sotsiaalsete muutuste tõttu ka ettevõtluse mõiste olemus (Fredona & Reinert, 2017, p. 268). Stevenson & Gumpert (1992, p. 9) toovad välja, et juhid kirjeldavad ettevõtlikkust sõnadega uuenduslik, paindlik, jõuline, riskialdis, loov ning kasvule suunatud. Uuenduslikus on viis luua paremaid, tõhusamaid protsesse ja teenuseid, kasutades ideid ja teenuseid. Innovatsioon toob ühiskonnale valikuvõimalusi ja kasu (Kumari, 2018, p. 5). Ettevõtlus on osa kultuurist ja avaldub käitumises, see tähendab, et organisatsioon, mille kultuur on kõrge ettevõtlustasemega, tegeleb tõenäoliselt rohkem riskeerivate tegevustega. Inimeste hoiakud organisatsioonis on riskantsemad ja soovivad tegeleda tulevikku suunatud mõtlemisega. (Ratten, 2021, p. 5)

Gianetti ja Simonovi (2004, p. 25) uurimusest nähtub, et inimesed hakkavad sageli ettevõtlusega tegelema seal, kus juba on rohkem ettevõtlusega tegelevaid inimesi, sest sealne kultuur muudab ettevõtlustegevuse atraktiivseks, olenemata sellest, et ettevõtlustegevuse sissetulek on madalam. Ratten (2021, pp. 31-32) autori sõnul ettevõtjad erinevad oma kire ja emotsionaalsuse poolest äritegevuse vastu. Kui ettevõttes või ettevõtjal on majanduslikult raske aeg, siis tulebki mängu kire ettevõtluse vastu, mis motiveerib ettevõtjaid jätkama majandustegevust. Pissettevõtluse kaalumisel on oluline küsimus ettevõtja ja väikeettevõtte omanik-juhi eristamine. Kuigi väikeettevõtte asutamine või ostmine on mitmes mõttes ettevõtliku käitumise näide, ei ole õige eeldada, et enamik väikeettevõtete omanikke on ettevõtjaid. (Mazzarol & Reboud 2020, p. 139)

Osa inimesi peavad pissettevõtet ettevõtteks, kus juhitakse ja hallatakse ise ettevõtet. Pissettevõtteid iseloomustab nende iseseisvus turul, see tähendab, et neid haldavad enamasti omanikud ja neil ei ole turgu valitsevat seisundit, omanikud loodavad tavaliselt oma ettevõttele kui peamisele sissetulekuallikale. See omakorda, et ettevõtja kulutab

suurema osa aega ja energiat ettevõttele. Pissettevõtteid asutatakse sageli madalate kuludega ja osalise tööajaga, mõnikord on asutamise põhjuseks hobi või isiklik huvi, mis võib ka majanduslikku tulu toota. Selliseid ettevõtteid nimetatakse elustiiliettevõteteks, kuna ettevõtjad ühendavad elustiili tulu teenimisega. Internet on muutnud väikeettevõtete konkureerimist ülemaailmsel turul, kuna see on muutunud nende jaoks oma teenuste reklaamimise ja müügi lihtsamaks. (Ratten, 2021, pp. 2-4)

Kokkuvõtvalt selgus, et teadlased on erinevalt määratlenud ettevõtluse definitsiooni kuid samas ollakse arvamusel, et ettevõtlust on majanduse elavdamiseks vaja. Selgus, et ettevõtlustegevus võib ulatuda umbes 20 000 aasta tagusesse aega kuna inimeste vaheline kauplemine kestis aastatuhandeid. Ettevõtlust võib määratleda laias ja kitsas tähenduses. Laiemas tähenduses on ettevõtlustegevus kõik, mis on uuenduslik ja riskantne. Kitsamas tähenduses viitab ettevõtlus mõtteviisile, mida saab iseloomustada konkreetsete käitumisnormidega. Paljusid ettevõtjaid motiveerib ettevõtlusega alustama võimalus olla iseenda ülemus ning teenida kasumit. COVID-19 tulek pani ettevõtlusega tegelevad isikud mõistma, et võib tulla ka ootamatuid väljakutseid ja nendega tuleb hakkama saada. Oluline on mõista, et maailm areneb kiiresti, seega tuleb ettevõtluses pakkuda pidevalt midagi uuenduslikku ning edasi areneda. Ettevõtlus on osa kultuurist ja just seetõttu on atraktiivne koht ettevõtlusega tegelemiseks seal, kus juba on teised ettevõtted. Ettevõtlustegevuse ebaõnnestumise põhjuseks võib olla puudulikud juhtimisoskused, eriti puudulikud oskused finantskontrolli ning eelarve koostamisel. Samuti ebaõnnestumise põhjuseks võib olla piisava kapitali puudus.

1.2 Ettevõtja olemus

Eestis on ettevõtja füüsiline isik, kes pakub oma nimel tasu eest kaupu või teenuseid ning kaupade müük või teenuste osutamine on talle püsivaks tegevuseks (Äriseadustik, 1995).

Ettevõtjatele ei ole ühest seletust antud. Mõiste ettevõtja pärineb prantsusekeelsest sõnast „*entreprendre*“, mis tähendab tegema või midagi ette võtma (Dana, 2011, p. 42). Sama tuletusega verbist „*entreprendre*“ tähendab see organisatsiooni juhtimist ja äririskide võtmist (Mazzarol & Reboud 2020, p. 12). Riskide võtmine on omane kõikide äriettevõtmistele, kuid ainult enda eest vastutavale ettevõtjale tähendab, et ettevõtja vastutab ise kõige eest (Lind, 2012, p. 81). „Ettevõtja“ mõiste ilmus kirjanduses esmakordselt 1253. aastal, mil seda kasutati erinevates vormides (Dana, 2011, p. 42).

Ettevõtja määratlemiseks on palju võimalusi, kuid enamiku inimesi ütlevad, et ettevõtja on see, kes juhib ettevõtet (Dana, 2011, p. 44).

Sõna „ettevõtja“ ei kuulunud inglise keelde enne, kui see 1770. aastate keskpaigast kuni 1870. aastateni Inglise ja Ameerika majandusteadlaste kogukondades oma prantsuse päritolu erinevatesse kirjutistesse ja kirjadesse triivis. Sõna „ettevõtja“ klassikalise ajastu esimesel sajandil kuni Adam Smithi teose „*The Wealth of Nations*“ 1776. aastal, kuid sellel on olnud märkimisväärne mõju pärast seda sõnastatud majanduskontseptsioonidele. See vaikimine viitab sellele, et tootmistegurid, nimel kaupade ja teenuste tootmiseks kasutatud sisendid, piirduvad kolme olulise elemendiga- maa, tööjõud ja kapital, mida Mankiw kirjeldab kõnekalt oma majandusprintsipiides. (Freeman, *et al.*, 2020, p. 3) Ettevõtja mõiste arusaamise teeb raskeks asjaolu, et puudub mõiste ühtne definitsioon (Bamforth & Abbott, 2017, p. 3).

Ettevõtjad algatavad, viivad ellu ja arendavad oma projekte, püüdes kasutada piiratud arv ressursse, et teenida kasumit, mida saab seejärel edasiseks arenguks reinvesteerida. Ettevõtja motivatsioon on teha uuendusi või pakkuda midagi uut, võttes võimalikult vähe riske. (Dana, 2011, p. 46) Ettevõtja peab välja töötama peamised tulemusnäitajad, mis võimaldavad tal oma ettevõtte edusamme regulaarselt jälgida. Sageli tugineb ettevõtja oma äritegevuse tulemuslikkuse määramisel iga-aastasele finantsarvestusele või eirab vajadust jälgida ettevõtte tootlikkuse taset. Paljud ettevõtjad maksavad endale liiga palju palka või kaotavad kiiresti ettevõtte omakapitali, et enda elustiili rahastada. Ettevõtte kasumi kulutamine suvekodule või luksusautole võib olla hea tasu raske töö eest, kuid kui ettevõtte tahab kasvada, tuleks raha panustada äritegevusse. (Mazzarol & Reboud 2020, pp. 145-146)

Ettevõtjaks peetakse ka isikut, kes on fantaasiarikas tegutseja, kes tunneb ära ettevõtlusvõimalused, tehes uuendusi, tehes mõõdukaid riskantseid otsuseid ja tegutsedes ressursse kasutades diferentseeritud visiooni elluviimiseks. Ettevõtja on intuitiivne, leidlik, tegutseja, kes suudab ära tunda ja arendada riskantseid võimalusi, millel on potentsiaali arenguks, kasutades minimaalselt ressursse. Kindlasti on ettevõtja tulemustele orienteeritud uuenduste kujundaja, kes suudab arendada riskantselt võimalusi, kes õpib olema loov ja leidlik ning kes suudab oma tegevusi organiseerida nii, et suudab pakkuda klientidele lisaväärtust. (Dale, 2011, p. 49)

See kas ettevõtjaks sünnitakse on iga-aastane aruteluteema. Paljud inimesed nõustuvad, et ettevõtjaks sünnitakse, kuid osade inimeste arvates saab ettevõtjaks kujuneda, areneda. Inimeste iseloomuomadused määravad, kas inimestel on suurem või väiksem tõenäosus saada ettevõtjaks. Erinevad teadlased on ettevõtjaid määratlenud omal moel, aga majandusteadlased ei ole ettevõtluse määratlemisel kunagi üksmeelel. Ettevõtlusega tegelemise oskus võib olla päritud geenidest või on olemas viise, kuidas ettevõtjaid kasvatada, ühiskond on segu loomupärastest kui ka kasvanud ettevõtjatest. Head omadused, oskused ja haridus on olulised tegurid, mida on ettevõtjaks saamisel vaja. (Kumari, 2018, p. 1) Alustava füüsilisest isikust ettevõtjana alustamise põhjused on tingitud majanduse ümberkujundamise protsessist, mis on tähistanud üleminekut tööstuslikult tootmiselt teenindusmajandusele (Semenza & Pichault, 2019, p. 21).

Ettevõtluseteooria kohaselt on võimalik defineerida ettevõtja eesmärki, rolli, iseloomuomaduste ning kindla käitumismustri järgi (Casson & Casson, 2014, p. 1225). Ettevõtja üheks eesmärgiks on välja mõelda midagi uut või pakkuda midagi uuendusliku, muuta tootmismudeleid, et luua midagi uudset, kasutades oma leidlikkust või proovides uusi tehnoloogiaid (Schumpeter, 2003, p. 132). Ettevõtja on inspireeritud ja motiveeritud muutma mittetoimivaid lahendusi ning ettevõtja tegutseb julgelt ja uuendusmeelselt (Gigauri, *et al.*, 2022, p. 75). Ettevõtjad otsivad võimalusi ettevõtte kasvuks, õitsenguks ja eduks (Kumari, 2018, p. 5).

Ettevõtjaid iseloomustab sageli pealehakkamine ning soov pakkuda konkurentsi ja väljakutsuvaid eesmärke saavutada (Mazzarol & Reboud 2020, p. 3). Kui ettevõtja on keskendunud ettevõtte kasvule ja kasumi maksimaalsele kasvatamisele, siis enamik väikeettevõtjaid on keskendunud elustiilile (Mazzarol & Reboud 2020, p. 139). Eduka ettevõtja omadusteks peetakse: head enesetunnetust, head kujutlusvõimet, praktilisi teadmisi, head analüüsimisvõimet, ettenägelikkust, arvutamisoskust, suhtlemisoskust, delegeerimisoskust ning head organiseerimisvõimet. Kujutlusvõime, ettenägelikkus on omadused, mis on suures osas kaasasündinud, teisi isikuomadusi on võimalik teatud määral arendada. (Casson, 1994, lk 34)

Üksikisikud ei peaks kartma anda omapoolseid soovitusi, nad peaksid tundma, et on ettevõtlusmaailmas hinnatud liikmed. Igas ettevõtluses on teatud riskid, see tähendab ettevõtjad peavad olema paindlikud ja kohanemisvõimelised vastu võtma ootamatuid olukordi ettevõtluses. Ettevõtjad on rohkem riske võtnud võrreldes inimestega, kes ei tegele

ettevõtlusega, kuid ettevõtjad võivad oma riskitaset võimalikult minimaalseks viia. (Ratten, 2022, p. 99)

Ettevõtte omamisel on palju eeliseid, samuti mitmeid puudusi. Paljude inimeste jaoks võib nende enda ettevõtte olla iseseisvuse allikas. Paljusid ettevõtjaid motiveerib soov olla iseenda ülemus, määrata ise oma tööajad ning kasutada täielikult ära oma andeid ja loovust. Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemine väikeettevõttes võib pakkuda ka võimalust teenida rohkem raha ja luua rikkust tulevikuks või pärandit oma perele. Samuti võib füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemine aidata luua oma lastele või teistele pereliikmetele karjäärivõimalust. Vaatamata riskidele võib füüsilisest isikust ettevõtja pakkuda suuremat töökindlust, kuna nende suhtes ei toimu ettenägematuid koondamisi, mis võivad aset leida olenemata sellest, kui kaua või palju nad on töötanud. (Mazzarol & Reboud, 2020, p.137)

Konkurentsivõimelises majanduses seisavad ettevõtjad silmitsi pideva survega olla innovatiivsemad luues soodsamaid, paremaid, kiiremaid ja nutikamaid tooteid, mis meelitavad ligi tarbijaid. Surve tõsta tootlikust ja pakkuda tõhusamaid tooteid ning teenuseid tuleneb meie elatusaseme tõusust. (Butler, 2020, pp. 5-7) Ettevõtjad saavad alati oma ärimudelit muuta, kaasates uusi ideid. See on kasulik ebakindlatel aegadel, kui on vaja kiireid muudatusi. Ärimudeli uuenduslikus viitab uutele viisidele raha teenimiseks ja kasumi saamiseks. See selgitab kuidas ettevõtte praktikas töötab, näidates kuidas ettevõtte väärtust pakub. (Ratten, 2022, p. 106)

Ettevõtlikuks saab nimetada inimese pühendumist kapitali kasvatamisele ja panust ettevõtte arenemisele (Scase, 2012, p. 14). Ettevõtlikkust defineeritakse kui "võimaluste otsimist, sõltumata olemasolevatest ressurssidest" (Stevenson, *et al.*, 1989). Hirm ebaõnnestumise ees on ettevõtluse lahutamatu osa, mis võib olla nii takistuseks tegutsemisel kui ka motivatsiooniks edu saavutamiseks (Gigauri, *et al.*, 2022, p. 75).

On kaks peamist tegurit, mis motiveerivad inimesi, kes soovivad oma ettevõtet luua. Väliseid aspekte peetakse ajendiks, mis panevad inimesi tegutsema. Välised aspektid võivad põhjustada majanduslangust ja tööpuudust. On olukordi, kus inimest ennast tõmbab ettevõtluse poole ning see tuleb inimese enda seest, soovist olla ettevõtja. (Kumari, 2018, p. 2) Ettevõtjaks hakkamise motivatsiooniks on peamiselt jõukuse kasvatamine, ettevõtte omamine, *startup* kultuur ning äriidee ärakasutamine. Samuti võib olla ettevõtjaks hakkamise ajendiks võimetus leida tööd või töötamine teiste heaks ei sobinud neile. (Wadhwa, *et al.* 2009, p. 6) Ettevõtjaks olemise peamised faktorid on inimese

isikuomadused ja ärikeskkond, samuti ettevõtlusega tegelemisel tuleb jälgida kultuurinorme ja sotsiaalnorme (Gianetti & Simonov, 2004, p. 25).

Rahvusvahelises kirjanduses vaadeldakse majanduslikult sõltuvate füüsilisest isikust ettevõtjate gruppi kui töötajaid, keda peetakse FIE-deks kuid kellel puudub majanduslik sõltumatus, kuna nende sissetulek sõltub iseendast (Schulze Buschoff & Schmidt, 2009, p. 151). Hopson ja Hopson (2014, p. 44) uuringust selgub, et tihti valitakse ettevõtlusvormiks FIE-na tegutsemine, FIE on ainuisikuline ja FIE-na ollakse iseenda ülemus. Füüsilisest isikust ettevõtjaks hakkamisel on olulised eelnevad teadmised ja lai sotsiaalne võrgustik (Saar & Unt, 2006, p. 433).

Ettevõtjad on isehakkajad, kes soovivad end ületada ja võtta sihid eesmärkide poole (Morris & Kuratko, 2020, p. 137). Ettevõtjad võtavad riske, teevad investeerimisotsuseid ning panustavad aega, jõupingutusi, kapitali ning muid ressursse, seistes silmitsi ebakindlusega, mida toob tulevik ning millised on tulevaste tarbijate vajadused ja valikud (Butler, 2020, p. 14). Ettevõtjad ei kanna ainult riske vaid ka vastutust. Nad koordineerivad tootmisprotsesse, muretsevad käibekapitali ja langetavad strateegilisi otsuseid. (Bröckling, 2016, p. 73)

Ettevõtlusega tegelemisel muudavad ettevõtjad oma ideed kaubanduslikeks toodeteks või teenusteks. Selline protsess sõltub nii sündmuste jadast kui ka klientide tagasisidest. Mõnda toodet on lihtsam turule tuua, juhul kui tootele pole saadaval alternatiive. (Ratten, 2021, p. 8) Tänapäeval tegutseb kõige rohkem ettevõtjaid suurlinnades, tavaliselt just nendes piirkondades, kus juba on tegutsemas ettevõtjaid (Glaeser, 2007, pp. 31-38). Teadmised on ettevõtluse vajalik osa ja ettevõtjate jaoks on see oluline, kuna teadmised aitavad kaasa edule. Teadmised hõlmavad turu, strateegia ja reeglite tundmist. Teadmised võivad tulla ka kogemuse põhjal. (Kumari, 2018, p. 3) Sageli kui ettevõtja lõpetab enda ettevõtlustegevuse, siis võetakse seda kui ebaõnnestumist (Dana, 2011, p. 170).

Varasemates uuringutes on üksikisiku ettevõtja tegutsemise lõpetamist vaadeldud ettevõtte ja keskkonna tasandil. Uuringutes on analüüsimisel kaks valdavat taset: ettevõtja võib lahkuda ise ettevõttest püsimise ajal, mis tähendab väljumist ettevõttest indiviidi tasandil, kuid mitte ettevõtte tasandil või ettevõtja võib ettevõtte tegevuse lõpetada aga alustab uue ettevõtte asutamisega. Vaatamata eelarvamusele, et uued ettevõtted kukuvad sagedamini läbi, ei ole uutel ettevõtetel suurem tõenäosus ebaharilikul turul ebaõnnestuda kui sellel

turul tegutsevatel toimivatel ettevõtetel. (Dana, 2011, p.173) Ettevõtja ettevõtlusturult lahkumine võib olla kurb kui ka rõõmustav, sõltub olukorrast. Ettevõtja tegevuse lõpetamine võib halvemal juhul tähendada võlausaldajatele võlgu jäämist. Füüsilisest isikust ettevõtja puhul võib see kaasa tuua ettevõtja isikliku pankroti. (Burns, 2007, p. 326)

Kokkuvõtvalt selgus, et majandusteadlased on määratlenud mitmel eri viisil ettevõtja olemust. Mõiste ettevõtja pärineb prantsusekeelsest sõnast „*entreprendre*“, mis tähendab tegema või midagi ette võtma. Ettevõtja mõiste ilmus kirjanduses esmakordselt 1253. aastal, mil seda kasutati erinevates tähendustes- ettevõtja määratlemiseks on palju võimalusi, kuid enamus inimesi ütlevad, et ettevõtja on see, kes tegeleb ettevõtlusega. Ettevõtjal peab olema efektiivne strateegia ja ta peab olema valmis vastu võtma riske, eesmärgiga turul püsima jäämine ning eristumine konkurentidest.

Kõige enam tegelevad ettevõtjaid seal kus juba tegutsevad teised ettevõtjad. Ettevõtjad peavad oskama mõelda strateegiliselt, et ettevõtte oleks jätkusuutlik. Ettevõtlusega tegelemise oskus võib olla päritud geenidest või on olemas viise, kuidas ettevõtjaks kasvada, areneda. Ühiskond on segu loomupärastest kui ka kasvanud ettevõtjatest. Head omadused, oskused ja haridus on olulised tegurid, mida on ettevõtjaks olemisel ja saamiseks vaja. Ettevõtjad ei kannu ainult riske vaid ka suurt vastutust. Nad delegeerivad tootmisprotsesse, muretsevad käibekapitali ja langetavad olulisi otsuseid. Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist motiveerib jõukus, äriidee realiseerimine ning võimalus olla iseenda ülemus. Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ebaõnnestumise tagajärjeks võib olla ettevõtja isiklik pankrot.

1.3 Füüsilise isiku ettevõtlustegevus Eestis

Eestis saab füüsiline isik avada ettevõtluskonto ja tegutseda läbi selle ettevõtlusega või hakata füüsilisest isikust ettevõtjaks.

Ettevõtluskonto on suunatud kasutamiseks füüsilisele isikule, et saaks tegeleda ettevõtlusega. Konto kasutamine sobib neile, kes pakuvad teenust või müüvad kaupa, aga kellel ei kaasne suuri kulusi ettevõtlustegevusega, kuna kulusid maha ei saa arvata. Ettevõtluskontot on hea kasutada kui näiteks inimene pakub lapsehoidmis teenust või müüb ise valmistatud käsitööd. Ettevõtluskonto omanikud on pisiettevõtjad, nemad ei juhindu äriseadustikust. Ettevõtluskonto on oma olemuselt pangakonto, mille füüsiline isik avab

omale pangas. Lepingu sõlmimisel annab konto omanik õiguse pangal broneerida ettevõtluskontole laekunud summadel ettevõtlustulu maksu ning teha makseid Maksu- ja Tolliametile (Güldenkoh, 2023a, lk 24-25). Alates 2019. aastast on võimalus avada LHV pangas ettevõtluskonto, alates 2019. aastast on juba üle 10 000 ettevõtluskonto kasutaja. (LHV 2022)

Eestis on ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus, selle seadusega ei kaasne ettevõtja hooldsuskohustuse nõudeid. See on hea võimalus tegeleda pisiettevõtlusega, ilma, et peaks end registreerima ettevõtjaks. See tähendab, et üksikisikul on võimalus avada LHV pangas ettevõtluskonto, seejärel edastab LHV pank info Maksu- ja Tolliametile, et isik soovib ettevõtlusega tegeleda lihtsustatud korras. (Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus, 2017)

Ettevõtluskontole tuleb kanda vaid teenusest või kauba müügist saadud summad. Automaatselt peab pank kinni ettevõtluskontole laekunud summadel tulumaksu ning kannab selle edasi Maksu- ja Tolliametile. (Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus, 2017) Maksumaksja on ettevõtluskontot omav füüsiline isik. Ettevõtluskonto kasutaja ei või olla käibemaksukohustuslane ega tegutseda samal ajal füüsilisest isikust ettevõtjana sarnasel tegevusalal. Ettevõtlustulu maksumäär on 20% ettevõtluskontole laekunud summast, juhul kui summa ei ületa 25 000 eurot kalendriaastas ning 40% maksumäär kehtib ettevõtluskontole laekunud 25 000 eurot ületavale summale kalendriaastas. (Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus, 2017) Ettevõtluskonto peamiseks plussiks on lihtsatud viis ettevõtlusega tegelemiseks ning ettevõtlustulult maksude automaatne maksmine ning edastamine Maksu- ja Tolliametile.

Füüsilisest isikust ettevõtja võib olla iga füüsiline isik, füüsilisest isikust ettevõtja peab enne tegevuse alustamist esitama avalduse äriregistrisse. Ettevõtja võib tegutseda tegevusaladel, millel tegutsemine ei ole seadusega keelatud. (Äriseadustik, 1995) 2019. aastal oli füüsilisest isikust ettevõtjaid 29 552 isikut, 2020. aastal oli 28 601 isikut, 2021. aastal oli 28 027 isikut ning 2022. aastal oli 27 809 füüsilisest isikust ettevõtjat, kes tegutsesid ettevõtlusega (Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2022). Tegutsedes füüsilisest isikust ettevõtjana tuleb võtta endale ärinimi, mis peab sisaldama ettevõtja ees- ja perekonnanime ning ei tohi sisaldada äriühingule viitavat täiendit ega lühendit. Füüsilises isikust ettevõtjal võib olla mitu ärinime, kui nimesid kasutatakse erinevate ettevõtete puhul. (Äriseadustik, 1995)

Üksikisikud, kes saavad maksustamisele kuuluvat tulu nimetatakse maksumaksjateks, kes peavad kalendriaastas teenitud tulu deklareerima (Tulumaksuseadus, 1999). Selleks, et olla maksukuulekas, on võimalus end registreerida ettevõtjaks ning hakata füüsilisest isikust ettevõtjaks (Äriseadustik 1995). Registreerides end ettevõtjaks kaasneb maksukohustus (Maksukorralduse seadus, 2002). Kui on tekkepõhine raamatupidamisarvestus kaasneb ka aruandluskohustus (Raamatupidamise seadus, 2002). Kogu tulu tuleb füüsilisest isikust ettevõtjal deklareerida, kuid paljud eraisikud ei soovi võtta vastu vastutust, mis kaasneb füüsilisest isikust ettevõtjana, jättes end registreerimata füüsilisest isikust ettevõtjana (Güldenkoh, 2023b, lk 30-31).

Maksumaksja võib maha arvata kõik kulud, mis on maksustamisperioodi jooksul maksumaksja poolt tehtud ning need kulud peavad olema dokumentaalselt tõendatud, et on seotud ettevõtlusega (Tulumaksuseadus, 1999). Füüsilisest isikust ettevõtja on kohustatud säilitama raamatupidamise dokumente, koostama ja esitama majandusaasta aruande (Raamatupidamise seadus, 2002).

Kokkuvõtvalt selgus, et Eestis on võimalik tegutseda ettevõtlusega olles füüsilisest isikust ettevõtja või avada omale ettevõtluskonto. Ettevõtluskonto sobib ideaalselt neile, kellel ei ole suuri ettevõtlustegevusega seotud kulusi, kuna kulusid maha arvata ei saa. Ettevõtluskonto sobib inimesele, kes pakub näiteks lapsehoidmis teenust või müüb isevalmistatud käsitööd. Ettevõtluskonto saab avada läbi LHV panga ning pank edastab info Maksu- ja Tolliametile, et isik soovib tegeleda ettevõtlusega lihtsustatud korras.

Füüsilisest isikust ettevõtja võib olla iga füüsiline isik, tegutsedes füüsilisest isikust ettevõtjana tuleb võtta endale ärinimi, mis peab sisaldama ettevõtja ees- ja perekonnanime ning ei tohi sisaldada äriühingule viitavat täiendit ega lühendit. Füüsilisest isikust ettevõtjal tuleb kogu tulu deklareerida. Selgus, et füüsilisest isikust ettevõtja, erinevalt ettevõtluskonto kasutajast, võib maha arvata kõik kulud, mis on maksustamisperioodi jooksul maksumaksja poolt tehtud. Tehtud kulud peavad olema dokumentaalselt tõendatud, et on seotud ettevõtlusega. Füüsilisest isikust ettevõtja on kohustatud säilitama raamatupidamise dokumente, koostama ja esitama majandusaasta aruande.

2. EMPIIRILINE UURING

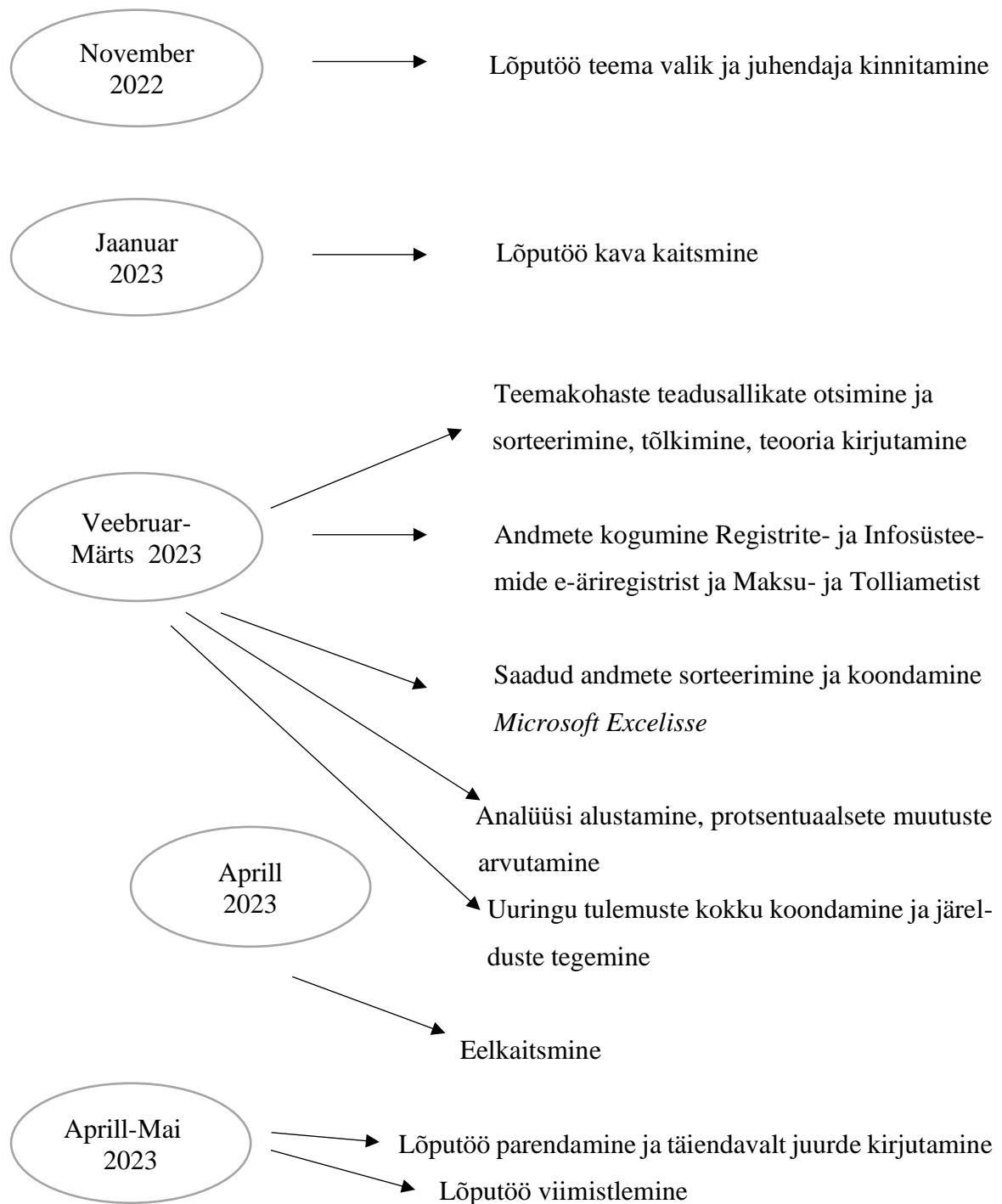
2.1. Uurimismetoodika

Lõputöö raames viidi läbi kvantitatiivne empiiriline uuring, sest see aitab parimal viisil lahendada töös püstitatud probleemi ja saavutada eesmärki. Hindamaks, kas ettevõtluskonto avamise võimalus on vähendanud FIE-de osakaalu kasutab autor kvantitatiivset uurimismeetodit. Kvantitatiivset andmekogumismeetodina kasutab autor statistilist analüüsi. Kirjeldavat statistikat kasutades koondatakse andmed ning antakse terviklik ülevaade uuringu tulemusest (Õunapuu, 2014, lk 184).

Kui kvantitatiivse andmekogumismeetodiga on koondatud andmed kokku, siis kasutab autor kirjeldavat statistikat, et analüüsida võimalikke seoseid. Autor uurib oma töös kas on seost füüsilisest isikust ettevõtja ja ettevõtluskonto kasutaja vahel maakonniti. Valimiks on aastatel 2019-2022 registris registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjad ja ettevõtluskonto avanud isikud.

Selleks analüüsib autor FIE-de ja ettevõtluskonto kasutajate osakaalu maakondade kaupa. Samuti füüsilisest isikud ettevõtjad, kes on tegevuse lõpetanud ja ettevõtluskonto kasutajad, kes on konto sulgenud. See informatsioon annab ülevaate füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto kasutajate protsentuaalsest jagunemisest maakondade lõikes ning kui palju on füüsilisest isikust ettevõtjaid, kes on alustanud ja lõpetanud oma tegevuse. Samuti annab see ülevaate sellest, kui paljud on avanud ja sulgenud oma ettevõtluskonto.

Selle informatsiooni põhjal saab hinnata, kas füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto omanike vahel on seost. Ehk kas füüsilisest isikust ettevõtjad on lõpetanud tegutsemise füüsilisest isikust ettevõtjana ning avanud omale ettevõtluskonto. Tegemist on kõikne valimiga, andmed maakondade kaupa, kuude lõikes analüüsimiseks saadi Registrate ja Infosüsteemide e- äriregistrist ja Maksu- ja Tolliametist. Uuringu läbiviimist kajastab järgnev joonis.

Joonis. Töö metoodiline ülesehitus (autori koostatud)

Füüsilisest isikust ettevõtjate kohta andmete kogumine toimus Registrate- ja Infosüsteemide e-äriregistrist ajavahemikul 24.02.2023-17.03.2023, ajaliselt võttis see kokku 30 tundi. Andmed koguti e-äriregistrist 2019-2022 aastate, kuude ja maakondade kohta järgmiselt: füüsilisest isikust ettevõtjana alustanute arv ja füüsilisest isikust

ettevõtjana lõpetanute arv ning füüsilisest isikust ettevõtjate arv seisuga 31.12. Konto avanud ja sulgenud ettevõtluskonto kasutajate kohta küsiti ja saadi andmed sama perioodi kohta maakondade kaupa ja kuude lõikes Maksu- ja Tolliametist 20.02.2023 (vt lisa 1). Kogutud andmed sisestati tabelitesse, ajaliselt kulus 20 tundi, peale andmete sisestamist alustati analüüsiga.

Andmete statistiliseks analüüsiks koondab autor andmed maakondade lõikes, alustanud ja lõpetanud füüsiliste isikute tabelarvutustarkvarasse *Microsoft Excel*. Samuti koondab autor ettevõtluskonto kasutajate andmed, kes on avanud ja sulgenud oma konto maakondade kaupa, kuude lõikes tabelarvutustarkvarasse *Microsoft Excel*.

2.2 Füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto omanike jaotus maakondade kaupa aastatel 2019-2022

Alapeatükis antakse ülevaade, milline on füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto kasutajate osakaal Eesti eri maakondades, kuude lõikes, aastatel 2019-2022 ning kuidas on see protsentuaalselt muutunud. Samuti antakse ülevaade, kui palju on füüsilisest isikust ettevõtjad alustanud ning lõpetanud tegutsemise füüsilisest isikust ettevõtjana ning kui paljud ettevõtluskonto kasutajad on avanud ja sulgenud ettevõtluskonto.

Oluline on analüüsida füüsilisest isikust ettevõtjaid ja ettevõtluskonto kasutajate arvukust maakondade kaupa. Autor on arvamisel, et väiksemates maakondades on palgad madalamad, seega on vaja välja tuua erinevad Eesti maakonnad, et teada saada, kas väiksemates maakondades inimesed kasutavad rohkem ettevõtluskontot, et põhitöö kõrvalt lississetulekut teenida.

Füüsilisest isikust ettevõtjate kohta nähtub, et 2019. aastast kuni 2022. aastani on füüsilisest isikust ettevõtjate arv iga aastaga vähenenud. Võrreldes 2019. aasta ja 2020. aastaga on füüsilisest isikust ettevõtjate arv vähenenud 3,2% võrra. 2020. ja 2021. aastat võrreldes on füüsilisest isikust ettevõtjate arv 2% vähenenud. Võrreldes 2021. ja 2022. aastat on langenud füüsilisest isikust ettevõtjate arv 0,78% võrra. (vt tabel 1 lk 21)

Füüsilisest isikust ettevõtjate arv 3,05% võrra, Ida-Viru maakonnas langes 2019. aastast kuni 2022. aastani füüsilisest isikust ettevõtjate arv 6,5% võrra, Lääne-Viru maakonnas oli

2019. aastal 1620 inimest, 2022. aastal aga langes füüsilisest isikust ettevõtjate arv 7,3% võrra. Pärnu maakonnas langes analüüsiperioodi algusaastast 2022. aastani füüsilisest isikust ettevõtjate arv 7,7% võrra. Tartu maakonnas langes analüüsiperioodi 2019. aastast 2022. aastani füüsilisest isikust ettevõtjate arv 7,3% võrra. (vt tabel 1 lk 21). Tabelis 1 (vt lk 21) nähtub, et füüsilisest isikust ettevõtjate arv on languses analüüsiperioodi aastatel, kuid ettevõtjate omanike arv on tõusvas joonel liikunud. Erinevates maakondades on vähesel määral toimunud muutused füüsilisest isikust ettevõtjate seas, näiteks Harju maakonnas 2019. aastast kuni 2022. aastani langes füüsilisest

Tabel 1. Füüsilisest isikust ettevõtjad ja ettevõtjate omanikud maakondade kaupa aastatel 2019-2022 (Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2023; Maksu- ja Tolliamet, 2023, autori koostatud)

Aasta	2019		2020		2021		2022	
	FIE*	EVK**	FIE*	EVK**	FIE*	EVK**	FIE*	EVK**
Harju	8875	882	8554	1798	8458	3381	8604	7282
Hiiu	492	7	478	15	473	27	465	36
Ida-Viru	2478	116	2424	280	2375	621	2318	1322
Jõgeva	1147	53	1133	94	1111	140	1094	208
Järva	949	28	931	51	912	73	889	109
Lääne	667	32	645	58	640	79	625	104
Lääne-Viru	1620	64	1573	126	1538	197	1501	340
Põlva	861	41	829	69	794	104	777	156
Pärnu	2616	94	2554	166	2442	265	2414	511
Rapla	1003	43	964	69	943	101	919	172
Saare	1384	49	1345	85	1320	115	1291	175
Tartu	3210	200	3069	377	2995	638	2975	1327
Valga	788	47	775	76	761	107	749	182
Viljandi	1616	42	1553	84	1509	127	1494	292
Võru	1579	26	1537	54	1520	71	1475	117
Aadressita	267	22	237	43	236	96	219	640
Kokku	29 552	1686	28 601	3445	28 027	6142	27 809	12 973

* füüsilisest isikust ettevõtja ** ettevõtjate omanik

Ettevõtjate omanike kasutajaid oli 2019. aastal 1686 isikut, 2020. aastal 3445 isikut, 2021. aastal 6142 isikut ja 2022. aastal 12 973 isikut. 2019. aastast kuni 2020. aastani tõusis

ettevõtluskonto omanike arv ca 2 korda, 2020-2021 aastaga suurenes 1,8 korda 2021-2022 aastaga suurenes ettevõtluskonto kasutajate arv 2,1 korda. (vt tabel 1 lk 21)

Ettevõtluskonto omanike arv on suurenenud iga aastaga. Suurimad muutused ettevõtluskonto kasutajate seas on toimunud Harju, Ida-Viru, Lääne-Viru, Pärnu ja Tartu maakonnas. Harju maakonnas oli 2019. aastal 882 ettevõtluskonto kasutajat, kuid aastal 2022 oli konto kasutajate arv suurenenud 8,3 korda. Ida-Viru maakonnas oli 2019. aastal 116 ettevõtluskonto kasutajat, kui aastal 2022 oli konto kasutajate arv tõusnud 11,4 korra võrra. (vt tabel 1 lk 21)

Lääne-Viru maakonnas oli 2019. aastal kõigest 64 ettevõtluskonto kasutajat, kuid 2022. aastaks oli suurenenud ettevõtluskonto omanike arv 5,3 korra võrra. Pärnu maakonnas oli 2019 aastal 94 ettevõtluskonto kasutajat, 2022. aastaks oli konto kasutajate arv tõusnud 5,4 korra võrra. Tartu maakonnas 2019. aastal oli, kui 2022. aastaks tõusis konto kasutajate arv 6,6 korda. Analüüsiperioodil suurenes ettevõtluskonto omanike arv 7,7 korda, samas vähenes 5,9 korra võrra füüsilisest isikust ettevõtjate arv. (vt tabel 1 lk 21)

2019. aastal avas kokku ettevõtluskonto 1882 isikut, 2020. aastal avas ettevõtluskonto 1,2 korda rohkem isikuid. Võrreldes 2020. aastat 2021. aastaga tõusis ettevõtluskonto avanud isikute arv 1,6 korda. Võrreldes 2021. aastat 2022. aastaga, avasid 2022. aastal 2,3 korda vähem isikuid ettevõtluskonto. Kokku isikuid, kes sulgesid ettevõtluskonto 2019. aastal oli 204. Aastal 2020. oli isikuid, kes sulgesid ettevõtluskonto 2,5 korda rohkem, kui eelneval aastal. 2021. aastal sulges 904 isikut ettevõtluskonto, mis on 1,7 korda vähem kui 2022. aasta ettevõtluskonto sulgenud isikute arv. (vt tabel 2 lk 23)

Suurimad muutused ettevõtluskonto kasutajate seas on toimunud Harju, Rapla, Ida-Viru ja Tartu maakondades. Ettevõtluskonto on avanud kõige enam Harju, Ida-Viru ja Rapla maakonnas, ühtlasi on alates 2019. aastast kuni 2022. aastani tõusnud ettevõtluskonto avanute isikute arv pidevalt. (vt tabel 2 lk 23)

2019. aastal avas ettevõtluskonto Harju maakonnas 925 isikut, 2020. aastaks tõusis konto avanud isikute arv 1,3 korra võrra. 2021 aastaks oli eelneva aastaga ettevõtluskonto avanud isikute arv tõusnud Harju maakonnas 1,7 korda. Võrreldes 2021. aasta konto avanud isikute arv suurenes 2022. aastaks 2,3 korda. (vt tabel 2 lk 23)

Tabel 2. Ettevõtluskonto avanud (tabelis tähis A) ja lõpetanud (tabelis tähis L) isikud aastatel 2019-2022 maakondade lõikes (Maksu- ja Tolliamet, 2023; autori koostatud)

Aasta	2019		2020		2021		2022	
	A	L	A	L	A	L	A	L
Harju	925	109	1233	289	2060	531	4673	854
Hiiu	8	0	10	2	16	4	16	5
Ida-Viru	126	10	200	30	418	76	911	189
Jõgeva	60	7	50	5	63	14	85	19
Järva	33	5	28	7	31	9	55	21
Lääne	35	4	33	9	33	12	50	23
Lääne-Viru	68	5	78	15	105	33	178	37
Põlva	44	4	33	4	49	8	72	15
Pärnu	111	16	105	34	149	44	311	61
Rapla	47	4	31	5	36	7	94	17
Saare	53	4	53	16	47	19	74	13
Tartu	225	24	231	57	360	98	835	155
Valga	48	2	38	8	48	15	93	17
Viljandi	47	5	48	9	60	18	191	28
Võru	27	2	36	8	32	13	60	11
Aadressita	25	3	43	6	87	3	683	74
Kokku	1882	204	2250	504	3594	904	8381	1539

2019. aastal Ida-Viru maakonnas avas ettevõtluskonto 126 isikut, 2020. aastaks tõusis konto avanud isikute arv 1,6 korda. Võrreldes 2020. aastat 2021. aastaga tõusis Ida-Virus ettevõtluskonto konto avanud isikute arv ca 2 korra võrra. Võrreldes 2021. aasta ettevõtluskonto avanud isikute arvuga suurenes 2022. aastaks konto avanud isikute arv 2,2 korda. 2019. aastal avas Rapla maakonnas 47 isikut ettevõtluskonto, aastaks 2020. langes konto avanud isikute arv ca 34% võrra. (vt tabel 2 lk 23)

Võrreldes 2020. aastat 2021. aastaga, suurenes ettevõtluskonto avanud isikute arv Rapla maakonnas 1,2 korda. Võrreldes 2021 aastat ettevõtluskonto avanud isikute arvu, suurenes konto avanud isikute arv 2022 aastaks 2,6 korra võrra. Tartus avas 2019. aastal ettevõtluskonto 225 isikut, 2020 aastaks ettevõtluskonto avanud isikute arv kasvas ca 1 korda. Võrreldes 2020. aastat 2021. aastaga, kasvas konto avanud isikute arv 1,6 korra võrra. Võrreldes 2021 aasta konto avanud isikute arvu suurenes see 2022 aastaks 2,4 korra võrra. (vt tabel 2 lk 23)

Ettevõtluskonto on sulgenud kõige enam Harju, Ida-Viru ja Rapla maakonnas, ühtlasi on alates 2019. kuni 2022. aastani tõusnud ettevõtluskonto sulgenud isikute arv aastast aastasse. 2019. aastal sulges ettevõtluskonto Harju maakonnas 109 isikut, 2020. aastaks tõusis konto sulgenud isikute arv 2,6 korda. 2021. aastaks oli Harju maakonnas eelneva aastaga ettevõtluskonto sulgenud isikute arv tõusnud 1,8 korra võrra. Võrreldes Harju maakonda 2021. aasta konto sulgenud isikute arv suurenes 2022. aastaks 1,6 korda. Analüüsiperioodil suurenes alustavate ettevõtluskonto omanike arv 4,4 korda. (vt tabel 2 lk 23) Samas vähenes 1,6 korra võrra alustavate füüsilisest isikutest ettevõtjate arv võrreldes analüüsiperioodi algusaastast lõpuaastaga. (vt tabel 3 lk 24).

Tabel 3. Füüsilisest isikust ettevõtjana alustanud ja lõpetanud füüsilised isikud aastatel 2019-2022 maakondade lõikes (Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2023; autori koostatud)

Aasta	2019		2020		2021		2022	
	A	L	A	L	A	L	A	L
Harju	71	89	62	92	66	112	167	467
Hiiu	2	1	1	3	1	2	1	12
Ida-Viru	21	26	23	36	17	37	31	126
Jõgeva	2	11	7	6	3	9	4	50
Järva	6	3	4	7	2	6	6	53
Lääne	0	0	0	0	0	0	0	0
Lääne-Viru	8	14	6	0	5	17	3	63
Põlva	0	0	0	0	0	0	0	36
Pärnu	15	18	17	18	10	16	19	104
Rapla	3	6	4	8	1	5	4	54
Saare	4	5	2	3	2	6	4	75
Tartu	18	35	17	26	14	39	20	140
Valga	0	0	0	0	0	0	0	0
Viljandi	5	16	6	7	6	8	5	83
Võru	9	13	4	13	7	19	6	94
Aadressita	0	1	0	0	0	3	0	22
Kokku	164	238	153	233	134	279	270	1 379

Võrreldes 2019 aastat 2020. aastaga langes alustavate füüsilisest isikust ettevõtjate arv 6,7% võrra. 2020. aastat võrreldes 2021 aastaga langes alustavate füüsilisest isikust ettevõtjate arv 12,4% võrra. 2021 aastat võrreldes 2022. alustavate füüsilisest isikust ettevõtjate arvuga tõusis 1,04 korda. (vt tabel 3 lk 24)

Aastal 2019 lõpetas füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise kokku 238 isikut, 2020. aasta lõpuks langes see ca 2% võrra. 2020. aastal lõpetas tegevuse 233 isikut ja 2021 aasta lõpuks suurenes tegevuse lõpetanud füüsilisest isikust ettevõtjate isikute arv 1,2 korra võrra. 2021. aasta lõpuks oli 279 füüsilisest isikust ettevõtjat, kes lõpetasid tegutsemise, 2022. aasta lõpuga tõusis see arv 4,9 korda. Tabelist 3 selgub, et füüsilisest isikust ettevõtjate arv, kes lõpetab tegevuse on suurenenud. (vt tabel 3 lk 24)

Suurimad muutused ettevõtluskonto kasutajate seas ja füüsilisest isikust ettevõtjate seas on toimunud Harju, Pärnu, Ida-Viru ja Tartu maakondades. 2019. aastal Harju maakonnas langes 68,8% võrra ettevõtluskonto kasutajate arv, võttes võrdlusesse jaanuari ja detsembrini kuu, füüsilisest isikust ettevõtjate arv langes jaanuarist detsembrini 29,09% võrra. Harju maakonnas toimusid kõige suuremad muutused ettevõtluskonto kasutajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate seas. See on loogiline, kuna Harju maakonnas elab kõige rohkem inimesi. Pärnu maakonnas tõusis aasta algusest aasta lõpuks ettevõtluskonto kasutajate arv 1,2 korra võrra, füüsilisest isikust ettevõtjate arv protsentuaalselt jäi samaks. Tartu maakonnas langes 44,4% võrra ettevõtluskonto kasutajate arv, võttes arvesse aasta algust ja lõppu, füüsilisest isikust ettevõtjate arv aga langes 36,4 % võrra. (vt tabel 4 lk 26)

Saare maakonnas 2019. aastal jaanuari kuus füüsilisest isikust ettevõtjate arv langes 39,4% võrra aga ettevõtluskonto kasutajate arv jäi 2019. aastal Saare maakonnas samaks. Võrus 2019. aastal alustas füüsilisest isikust ettevõtjaid 10 inimest kuid aasta lõpuks langes füüsilisest isikust ettevõtjate arv 70% võrra. Ettevõtluskonto kasutajaid 2019. aastal Lääne-Virumaal oli jaanuari 5 füüsilisest isikust ettevõtjat, aasta lõpuks langes füüsilisest isikust ettevõtjate arv 80% protsenti, kuid alustavate ettevõtluskonto kasutajate arv langes aasta algusest aasta lõpuks 75% protsendi võrra. Nii Saare maakonnas, Võrus, kui ka Lääne-Virumaal langes nii füüsilisest isikust ettevõtjate arv kui ka ettevõtluskonto kasutajate arv. (vt tabel 4 lk 26)

2020. aastal füüsilisest isikust ettevõtjate arv langes Harju maakonnas jaanuarist aasta lõpuks 39,4% võrra. 2020. aastal Pärnu maakonnas füüsilisest isikust ettevõtjate osakaal langes jaanuarist aasta lõpuks 80% võrra. Ida-Viru maakonnas langes füüsilisest isikust ettevõtjate osakaal jaanuarist detsembrini 52,4% võrra. Tartu maakonnas jäi füüsilisest isikust ettevõtjate arv samaks. Võrreldes 2020. aasta algust ja aasta lõppu on ettevõtluskonto kasutajate arv, kes on avanud ettevõtluskonto aasta lõpuks tõusnud, kuid füüsilisest isikust ettevõtjate arv, kes on alustanud ettevõtlustegevusega on langenud aasta

lõpuks. Jõgeva maakonnas aasta algusest aasta lõpuks tõusis füüsilisest isikust ettevõtjate arv 1,5 korda, ettevõtluskonto kasutajate arv aga langes aasta algusest aasta lõpuks 28,6% võrra. (vt tabel 5 lk 27)

Tabel 4. Füüsilisest isikust ettevõtjana (tabelis *) alustanud ja ettevõtluskonto avanud (tabelis**) isikute arv 2019 maakondade järgi, kuude lõikes (Registrite-ja Infosüsteemide keskus, 2023; Maksu- ja Tolliamet, 2023, autori koostatud)

Aasta	2019											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Harju *	55	64	69	65	56	44	41	70	60	57	50	39
Harju **	157	87	77	75	67	55	77	71	70	71	69	49
Hiiu *	2	0	0	2	1	0	0	1	0	2	2	2
Hiiu **	2	1	2	0	1	1	0	0	1	0	0	0
Ida-Viru *	13	16	27	28	23	19	19	29	31	16	18	12
Ida-Viru **	9	8	6	14	9	6	19	15	11	11	9	9
Jõgeva *	14	2	5	3	9	7	11	3	4	8	4	3
Jõgeva **	4	9	9	8	1	1	10	4	0	6	5	3
Järva *	2	2	1	4	4	1	3	2	1	3	2	0
Järva **	6	3	2	2	2	3	3	1	1	1	5	4
Lääne-V. *	5	6	6	8	5	3	5	3	6	3	8	1
Lääne-V. **	8	11	6	5	7	3	5	6	7	4	4	2
Pärnu *	11	12	24	27	11	14	18	15	10	17	9	11
Pärnu **	9	9	8	9	14	4	6	10	6	10	15	11
Rapla *	6	2	3	2	3	2	1	2	3	3	1	4
Rapla **	6	5	3	4	4	6	7	3	0	2	5	2
Saare *	2	2	3	5	3	6	5	6	3	4	4	2
Saare **	9	4	4	4	5	2	3	2	5	6	4	5
Tartu *	22	18	16	28	21	22	20	21	28	24	23	14
Tartu **	9	4	4	4	5	2	3	2	5	6	4	5
Viljandi *	8	8	3	10	5	5	3	6	8	4	12	7
Viljandi **	9	5	7	4	3	1	3	2	2	6	3	2
Võru *	10	4	7	11	7	9	7	4	5	4	4	3
Võru **	2	1	2	1	6	0	4	1	3	1	2	4
Aadressita *	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Aadressita**	0	2	1	0	2	0	3	2	4	3	3	5
Kokku *	150	136	165	193	148	133	133	162	159	145	137	98
Kokku **	230	149	131	130	126	84	143	119	115	127	128	101

Tabel 5. Füüsilisest isikust ettevõtjana (tabelis*) alustanud ja ettevõtluskonto avanud (tabelis**) isikute arv 2020 maakondade järgi, kuude lõikes (Registrite-ja Infosüsteemide keskus, 2023; Maksu- ja Tolliamet, 2023, autori koostatud)

Aasta maakond	2020											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Harju*	71	64	55	33	57	55	54	53	68	77	69	43
Harju**	96	91	79	61	70	61	103	122	161	153	113	123
Hiiu*	2	0	1	1	1	0	4	1	2	0	0	2
Hiiu**	1	1	0	0	1	2	0	1	1	1	1	1
Ida-Viru*	21	27	26	8	18	24	23	29	28	21	12	10
Ida-Viru**	18	11	14	1	12	26	20	18	24	14	22	20
Jõgeva*	2	6	5	4	3	8	6	9	7	5	5	3
Jõgeva**	7	5	4	1	2	5	6	4	5	5	1	5
Järva*	6	1	1	3	0	2	1	3	4	2	5	1
Järva**	4	1	3	2	2	3	2	1	4	3	2	1
Lääne-V.*	8	7	4	0	5	4	2	5	5	4	3	5
Lääne-V.**	9	6	4	4	5	4	7	4	9	7	7	12
Pärnu*	15	13	21	12	19	17	13	19	9	6	10	3
Pärnu**	11	10	8	4	4	11	7	11	7	14	13	5
Rapla*	3	2	0	2	0	2	3	3	1	3	2	1
Rapla**	3	2	6	1	1	0	2	2	3	3	2	6
Saare*	4	3	2	2	1	5	3	3	3	2	4	0
Saare**	3	2	4	2	1	4	8	6	5	8	4	6
Tartu*	18	14	15	10	14	18	27	14	26	23	14	18
Tartu**	20	20	22	6	14	14	13	22	31	25	26	18
Viljandi*	5	4	3	0	3	4	8	6	9	3	3	7
Viljandi**	7	5	0	1	2	6	2	5	7	5	6	2
Võru*	9	6	0	6	2	2	4	3	5	2	2	4
Võru**	9	1	3	4	1	0	2	4	4	6	2	0
Aadressita*	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Aadressita**	0	0	2	0	1	3	3	9	9	3	4	9
Kokku*	164	147	136	81	124	141	148	148	167	148	129	97
Kokku**	188	155	146	87	116	139	175	209	270	247	203	208

Suurimad muutused toimusid 2021. aastal kuude lõikes oli Harju, Ida-Viru ja Pärnu maakonnas alustavate füüsilisest isikust ettevõtjate ja alustavate ettevõtluskonto kasutajate seas. 2021. aastal oli Harju maakonnas jaanuaris alustavaid füüsilisest isikust ettevõtjaid 62 isikut, aasta lõpuks langes see 21% võrra, ettevõtluskonto kasutajate arv aga tõusis jaanuari kuust detsembrini 1,2 korra võrra. (vt tabel 6 lk 29)

Ida-Viru maakonnas alustas jaanuaris füüsilisest isikust ettevõtjana 23 isikut, aasta lõpuks aga langes isikute arv 65,2% võrra, ettevõtluskonto omanike arv Ida- Viru maakonnas oli jaanuaris 20 ning tõusis aasta lõpuks 2,1 korda. Pärnus alustas füüsilisest isikust ettevõtjana jaanuaris 17 inimest, aasta lõpuks aga langes arv 53% võrra, maakondade kohta kokku alustavate füüsilisest isikust ettevõtjate arv langes aasta algusest aasta lõpuks 28,8% võrra. Seega füüsilisest isikust alustavate ettevõtjate arv langes aasta lõpuks kui alustavate ettevõtluskonto omanike arv oli aasta lõpuks tõusvas joonel liikunud, erandina Pärnu maakonnas, seal langes aasta lõpuks alustavate ettevõtluskonto omanike arv. (vt tabel 6 lk 29)

2022. aastal suurimad muutused kuude lõikes toimusid Harju, Ida-Viru, Tartu maakonnas. Alustavate füüsilisest isikust ettevõtjate arv Harju maakonnas jaanuaris oli 66 isikut, aasta lõpuks suurenes see ca 2 korra võrra, alustavate ettevõtluskonto omanike arv suurenes aasta algusest aasta lõpuks ca 2 korda. Ida-Viru maakonnas oli jaanuaris alustavaid füüsilisest isikust ettevõtjaid 17 isikut, aasta lõpuks tõusis Ida-Virus alustavate füüsilisest isikust ettevõtjate arv 1,2 korra võrra ning alustavate ettevõtluskonto omanike arv tõusis aasta algusest aasta lõpuks 2 korra võrra. (vt tabel 7 lk 30)

Aastal 2022 Tartu maakonnas alustas jaanuari kuus füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist 14 isikut, aasta lõpuks tõusis isikute arv 1,9 korda. Ettevõtluskonto avas Tartu maakonnas jaanuaris 49 isikut ning aasta lõpuks suurenes alustavate ettevõtluskonto omanike arv 2,18 korra võrra. Aastal 2022. jaanuari kuus oli Pärnu maakonnas 10 füüsilisest isikust ettevõtjat, aasta lõpuks aga langes Pärnus füüsilisest isikust ettevõtjate osakaal 70% võrra, ettevõtluskonto kasutajate osakaal aga tõusis jaanuari kuust detsembriks 40,6% võrra. 2022. aastal Rapla maakonnas jäi aasta alguse ja aasta lõpuks füüsilisest isikust ettevõtjate arv samaks, kuid ettevõtluskonto kasutajate arv tõusis aasta algusega võrreldes aasta lõpuks 3,5 korda. Võrus oli aasta alguses 7 füüsilisest isikust ettevõtjat aasta lõpuks langes füüsilisest isikust ettevõtjate arv 85,7% võrra, kuid

ettevõtluskonto kasutajate arv tõusis aasta esimesest kuust kuni aasta viimase kuuni 1,2 korra võrra. (vt tabel 7 lk 30)

Tabel 6. Füüsilisest isikust ettevõtjana (tabelis*) alustanud ja ettevõtluskonto avanud (tabelis**) isikute arv 2021 maakondade järgi, kuude lõikes (Registrite-ja Infosüsteemide keskus, 2023; Maksu- ja Tolliamet, 2023, autori koostatud)

Aasta maakond	2021											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Harju*	62	59	63	66	56	52	50	58	93	91	75	49
Harju**	139	195	214	164	176	122	153	140	189	193	203	172
Hiiu*	1	2	3	0	0	4	1	1	1	0	1	2
Hiiu**	2	1	0	3	0	1	2	1	3	2	0	1
Ida-Viru*	23	15	19	52	40	26	19	15	32	16	19	8
Ida-Viru**	20	23	38	38	25	47	50	38	40	29	27	43
Jõgeva*	7	3	2	4	8	2	1	4	4	5	6	4
Jõgeva**	8	16	3	2	7	4	5	1	6	5	2	4
Järva*	4	3	5	2	6	1	2	2	2	3	3	1
Järva**	5	5	3	2	2	1	1	1	3	1	4	3
Lääne-V.*	6	4	1	3	4	3	6	9	2	5	5	3
Lääne-V.**	5	13	7	9	11	5	8	11	9	9	15	3
Pärnu*	17	5	6	14	10	9	12	8	10	10	7	8
Pärnu**	15	7	16	17	9	7	14	20	13	9	10	12
Rapla*	4	3	2	3	2	2	4	1	2	1	2	1
Rapla**	1	4	1	4	4	2	3	1	6	4	5	1
Saare*	2	4	6	5	2	6	5	4	3	6	3	3
Saare**	1	3	4	3	5	3	4	3	6	6	2	7
Tartu*	17	13	29	11	19	16	16	21	21	15	18	20
Tartu**	28	31	34	25	41	20	33	21	42	32	24	29
Viljandi*	6	6	6	2	3	5	7	5	4	4	2	6
Viljandi**	4	6	4	5	10	3	7	10	2	2	3	4
Võru*	4	3	1	8	10	6	7	3	1	4	3	4
Võru**	3	4	3	4	3	1	2	1	4	1	5	1
Aadressita*	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Aadressita**	0	4	0	2	11	7	9	8	10	7	15	14
Kokku*	153	120	143	170	160	133	130	131	175	160	144	109
Kokku**	231	312	327	278	304	223	291	256	333	300	315	294

Tabel 7. Füüsilisest isikust ettevõtjana (tabelis*) alustanud ja ettevõtluskonto avanud (tabelis**) isikute arv 2022 maakondade järgi, kuude lõikes (Registrite-ja Infosüsteemide keskus, 2023; Maksu- ja Tolliamet, 2023, autori koostatud)

Aasta maakond	2022											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Harju*	66	75	38	72	84	75	76	81	94	100	84	130
Harju**	338	209	206	174	200	167	182	293	779	946	486	693
Hiiu*	1	0	1	0	0	3	2	0	1	2	1	1
Hiiu**	1	1	3	2	1	1	0	1	4	0	0	2
Ida-Viru*	17	9	26	20	30	23	13	22	25	26	19	20
Ida-Viru**	57	45	37	37	35	45	24	50	176	195	96	114
Jõgeva*	3	2	5	3	8	4	5	5	3	3	2	2
Jõgeva**	8	8	4	1	2	3	4	4	16	14	8	13
Järva*	2	1	7	4	3	1	0	5	1	0	4	3
Järva**	4	4	2	2	2	7	3	5	7	13	3	3
Lääne-V.*	5	4	3	6	9	2	5	3	4	5	5	5
Lääne-V.**	9	18	9	12	9	8	12	15	24	31	12	19
Pärnu*	10	9	7	15	26	9	4	8	9	11	5	3
Pärnu**	13	15	15	14	26	12	15	16	53	59	41	32
Rapla*	1	2	1	0	1	3	3	2	5	2	3	1
Rapla**	4	6	4	6	8	3	8	5	14	15	7	14
Saare*	2	2	3	4	6	2	5	3	4	0	3	2
Saare**	6	7	3	7	3	3	3	5	5	8	10	14
Tartu*	14	18	11	17	22	15	8	26	25	21	22	26
Tartu**	49	36	27	36	31	28	29	51	173	179	89	107
Viljandi*	6	2	3	3	7	3	4	1	6	4	9	3
Viljandi**	5	5	9	12	13	5	9	15	38	31	24	25
Võru*	7	5	1	1	6	3	3	5	6	2	2	1
Võru**	5	5	2	8	5	3	2	6	8	4	6	6
Aadressita*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aadressita**	5	7	15	14	14	17	28	38	100	150	121	174
Kokku*	134	129	151	145	202	143	128	161	183	176	159	197
Kokku**	504	366	291	325	349	302	319	504	1397	1645	903	1216

2019. aastal lõpetanud füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto sulgenud isikute seas toimusid suurimad muutused Harju ja Tartu maakonnas. Harju maakonnas lõpetas tegevuse füüsilisest isikust ettevõtjana jaanuari kuus 80 isikut, aasta lõpuks see arv suurenes 1,9 korra võrra, kuid ettevõtluskonto sulges jaanuari kuus 3 isikut ning aasta lõpuks suurenes see arv 3,3 korda. Tartu maakonnas jaanuari kuus lõpetas tegevuse füüsilisest isikust ettevõtjana 36 isikut, aasta lõpuks suurenes tegevuse lõpetanud isikute arv 1,2 korda. Ettevõtluskonto sulges Tartu maakonnas jaanuari kuus 1 isik, ning aasta lõpuks suurenes konto sulgenute isikute arv 1 korra võrra. (vt tabel 8 lk 32)

Nii füüsilisest isikust ettevõtjate arv, kes lõpetasid tegevuse kui ka ettevõtluskonto omanike arv, kes sulgesid konto suurenes aasta lõpuks. Hiiu maakonnas aastal 2019 ettevõtluskonto sulgenud isikuid polnud, kuid füüsilisest isikust ettevõtjana lõpetasid tegevuse detsembri kuus 4 isikut. (vt tabel 8 lk 32)

2019. aastal Pärnu maakonnas lõpetas tegutsemise 22 füüsilisest isikust ettevõtjat, kuid aasta lõpuks suurenes 1,3 korda füüsilisest isikust ettevõtjate arv. Pärnu maakonnas aasta alguses ettevõtluskonto sulgenuid isikuid polnud kuid aasta lõpuks sulges Pärnu maakonnas 2 isikut ettevõtluskonto. (vt tabel 8 lk 32)

Järva maakonnas lõpetas aasta alguses 11 füüsilisest isikust ettevõtjat, aasta lõpus viimasel kuul aga lõpetas tegutsemise 54,5% võrra rohkem füüsilisest isikust ettevõtjaid, kuid ettevõtluskonto omanikke, kes sulgesid konto aasta lõpus ei olnud. Suurimad muutused 2020. aastal füüsilisest isikust ettevõtjana lõpetanud ja ettevõtluskonto sulgenud toimusid Harju, Tartu maakonnas. Jaanuaris lõpetas Harju maakonnas füüsilisest isikust ettevõtjana 89 isikut, aasta lõpuks suurenes see 1,5 korda, kuid ettevõtluskonto sulges aasta alguses 17 isikut ning aasta lõpuks suurenes isikute arv, kes sulgesid ettevõtluskonto 1,5 korda. (vt tabel 9 lk 33)

Nii Pärnu kui ka Saare maakonnas oli füüsilisest isikust ettevõtjana lõpetanud isikuid aasta lõpuks rohkem kui aasta alguses, Pärnu maakonnas oli alustavaid füüsilisest isikust ettevõtjaid jaanuari kuus 18 isikut, aasta lõpuks suurenes see 1,4 korra võrra, kuid ettevõtluskonto sulgenud isikute arv jäi samale tasemele. Saare maakonnas lõpetas füüsilisest isikust ettevõtjana jaanuari kuus 5 isikut, aasta lõpuks suurenes isikute arv 2,2 korda, kuid ettevõtluskonto sulgenud isikute arv jäi aasta lõpul samaks, mis aasta alguses. (vt tabel 9 lk 33)

Tabel 8. Füüsilisest isikust ettevõtjana (tabelis*) lõpetanud ja ettevõtluskonto sulgenud (tabelis**) isikute arv 2019 aastal maakondade järgi, kuude lõikes (Registrite-ja Infosüsteemide keskus, 2023; Maksu- ja Tolliamet, 2023, autori koostatud)

Aasta/maakond	2019											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Harju*	80	75	123	85	42	64	69	62	64	68	68	150
Harju**	3	10	8	8	8	9	7	13	11	12	10	10
Hiiu*	0	3	5	2	4	1	0	1	4	3	3	4
Hiiu**	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ida-Viru*	36	18	34	23	24	17	24	12	31	37	24	40
Ida-Viru**	0	0	0	0	2	0	4	2	0	0	2	0
Jõgeva*	8	3	10	8	2	7	5	6	5	5	10	12
Jõgeva**	0	0	0	1	0	0	0	0	3	2	3	0
Järva*	11	1	7	4	8	4	7	4	1	1	6	5
Järva**	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0
Lääne*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	5
Lääne**	0	2	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
Lääne-V.*	7	11	14	7	9	4	12	9	5	6	6	14
Lääne-V.**	0	0	0	1	0	1	1	1	0	0	1	0
Põlva*	0	0	0	0	0	0	3	1	0	0	0	0
Põlva**	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
Pärnu*	22	19	18	9	18	19	19	14	20	15	13	29
Pärnu**	0	1	0	0	3	0	1	1	1	2	5	2
Rapla*	3	7	7	4	3	2	1	0	3	0	2	8
Rapla**	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	1	0
Saare*	7	4	17	5	3	4	5	8	7	5	3	15
Saare**	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0
Tartu*	36	23	33	24	11	19	27	18	25	22	24	42
Tartu**	1	4	1	5	3	0	2	0	1	4	1	2
Valga*	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	0	0
Valga**	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Viljandi*	15	4	7	3	7	7	8	3	7	4	7	9
Viljandi**	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0
Võru*	6	9	14	11	4	6	7	6	8	7	5	13
Võru**	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Aadressita*	3	5	1	1	2	0	1	0	3	0	2	0
Aadressita**	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0
Kokku*	242	182	290	186	137	154	188	144	190	174	176	346
Kokku**	3	21	11	15	19	12	177	21	20	21	28	16

Tabel 9. Füüsilisest isikust ettevõtjana (tabelis *) lõpetanud ja ettevõtluskonto sulgenud (tabelis**) isikute arv 2020 aastal maakondade järgi (Registrite-ja Infosüsteemide keskus, 2023; Maksu- ja Tolliamet, 2023, autori koostatud)

Aasta/maakond	2020											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Harju *	89	74	113	109	76	70	60	62	74	92	67	136
Harju**	17	14	37	16	22	20	20	16	34	37	30	26
Hiiu*	1	3	5	2	4	0	2	0	1	3	1	5
Hiiu**	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0
Ida-Viru*	26	20	32	27	15	20	20	24	23	35	28	27
Ida-Viru**	4	6	1	3	1	0	1	3	1	3	2	5
Jõgeva*	11	5	6	6	1	4	3	4	6	7	9	17
Jõgeva**	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	2	0
Järva*	3	3	4	7	4	2	4	3	5	3	1	9
Järva**	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	2	1
Lääne*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10
Lääne**	0	1	4	1	0	1	0	0	2	0	0	0
Lääne-V. *	14	8	11	9	6	6	10	8	8	5	7	12
Lääne-V.**	0	1	2	1	2	0	0	1	2	4	1	1
Põlva*	0	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Põlva**	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1
Pärnu*	18	13	28	20	10	17	16	14	27	23	15	26
Pärnu**	2	3	3	2	2	3	3	1	2	6	5	2
Rapla*	6	5	6	8	3	3	5	2	3	4	4	12
Rapla**	0	0	0	2	0	1	1	1	0	0	0	0
Saare*	5	5	8	6	4	10	5	9	4	7	2	11
Saare**	2	0	3	3	0	2	0	0	1	4	2	2
Tartu*	35	24	44	31	16	31	20	29	28	20	28	37
Tartu**	3	7	5	4	6	2	2	6	4	9	5	4
Viljandi*	16	6	15	12	9	13	4	9	5	7	9	14
Viljandi**	0	0	1	1	0	1	1	1	1	0	1	0
Võru*	13	3	14	9	7	10	9	4	4	5	8	12
Võru**	1	0	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1
Aadressita*	0	1	1	3	1	1	3	1	0	1	0	1
Aadressita**	0	0	0	0	1	2	0	8	0	0	0	1
Kokku*	238	170	298	249	156	187	161	169	188	212	179	340
Kokku**	28	33	58	35	36	34	28	38	52	66	52	33

2021. aasta suurimad muutused isikute seas, kes lõpetasid tegevuse füüsilisest isikust ettevõtjana ning sulgesid ettevõtluskonto toimusid Harju, Pärnu ja Tartu maakonnas. Harju maakonnas langes jaanuarist detsembrini füüsilisest isikust ettevõtjate arv, kes lõpetasid tegevuse 5,1% võrra ning Harju maakonnas ettevõtluskonto sulgenud isikute arv langes aasta algusest aasta lõpuks 8,3% võrra. Pärnu maakonnas füüsilisest isikust ettevõtjate arv, kes sulgesid konto muutus aasta algusest aasta lõpuks 5,3% võrra, kuid ettevõtluskonto sulgenud isikute arv tõusis 6 korda. Tartu maakonnas füüsilisest isikust ettevõtjate arv, kes lõpetasid tegevuse langes aasta algusest aasta lõpuks 13,3% võrra, kuid ettevõtluskonto kasutajate arv, kes sulgesid konto tõusis 1,2 korda. (vt tabel 10 lk 35)

2021 aastal Ida-Viru maakonnas oli aasta alguses 35 füüsilisest isikust ettevõtjat, kes lõpetasid tegutsemise, aasta lõpuks suurenes 1 isiku võrra, kuid Ida-Viru maakonnas ettevõtluskonto kasutajad, kes sulgesid oma konto jäi isikute arv samaks võrreldes aasta algust aasta lõpuga. (vt tabel 10 lk 35)

2022. aasta suurimad muutused isikute seas, kes lõpetasid tegutsemise füüsilisest isikust ettevõtjana ning ettevõtluskonto kasutajatena toimusid Harju, Tartu ja Pärnu maakonnas. Harju maakonnas lõpetas füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise 2022. aastal 97 isikut, aasta lõpuks suurenes see arv 1,1 korra võrra. Ettevõtluskonto sulgenud isikute arv kasvas aasta algusest aasta lõpuks 1,5 korra võrra. Tartu maakonnas suurenes füüsilisest isikust ettevõtjate arv, kes lõpetasid tegevuse aasta algusest aasta lõpuks ca 2 korda, kuid ettevõtluskonto sulgenud isikute arv suurenes aasta algusest aasta lõpuks 2,1 korda. (vt tabel 11 lk 36)

2022. aastal Pärnu maakonnas alguses 15 isikut, kes lõpetasid ettevõtlustegevuse füüsilisest isikust ettevõtjana, aasta lõpuks tõusis ca 1 korda, kuid ettevõtluskonto omanike arv, kes sulgesid konto jaanuari kuus kasvas aasta lõpuks 5 korra võrra. Võru maakonnas lõpetas detsembri kuus füüsilisest isikust ettevõtjaid tegutsemise 1,2 korra võrra rohkem isikuid kui jaanuari kuus. Ettevõtluskonto kasutajaid, kes sulgesid oma konto jaanuaris puudus, kuid aasta viimasel kuul sulges Võru maakonnas 1 isik ettevõtluskonto. Aastal 2022 füüsilisest isikust ettevõtjate arv, kes lõpetasid tegutsemise tõusis aasta algusest aasta lõpuks 1,18 korda kuid ettevõtluskonto omanike arv, kes sulgesid oma konto tõusis 1,8 korda. (vt tabel 11 lk 36)

Tabel 10. Füüsilisest isikust ettevõtjana (tabelis*) lõpetanud ja ettevõtluskonto sulgenud (tabelis**) isikute arv 2021 aastal maakondade järgi (Registrite-ja Infosüsteemide keskus, 2023; Maksu- ja Tolliamet, 2023, autori koostatud)

Aasta/maakond	2021											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Harju *	97	73	122	85	62	74	51	55	60	53	63	92
Harju**	48	36	64	36	36	35	40	46	44	42	60	44
Hiiu*	4	4	1	1	2	3	0	2	1	1	0	3
Hiiu**	2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
Ida-Viru*	35	22	37	18	30	28	23	25	22	25	22	36
Ida-Viru**	7	4	9	6	6	2	8	5	6	4	12	7
Jõgeva*	10	6	8	7	6	4	4	6	4	6	7	6
Jõgeva**	0	0	0	1	3	1	2	3	1	1	0	2
Järva*	6	3	3	6	3	6	7	0	1	4	5	7
Järva**	2	1	0	0	1	0	0	1	0	2	2	2
Lääne*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lääne**	2	0	1	1	0	0	2	0	0	4	2	0
Lääne-V. *	8	6	13	4	6	8	4	5	5	4	10	14
Lääne-V.**	5	8	1	2	1	2	3	2	4	1	1	3
Põlva*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Põlva**	4	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	1
Pärnu*	19	24	34	22	17	21	12	10	30	8	12	18
Pärnu**	1	4	3	8	3	2	3	1	1	6	6	6
Rapla*	3	7	6	4	6	2	2	1	2	2	2	8
Rapla**	1	0	0	1	0	0	0	2	1	1	1	0
Saare*	5	5	3	9	14	10	8	4	0	8	4	3
Saare**	0	3	1	3	2	2	1	0	1	1	3	2
Tartu*	30	20	28	29	25	25	13	29	17	13	26	26
Tartu**	9	6	12	4	5	6	8	7	11	10	9	11
Viljandi*	11	5	13	9	12	8	5	5	8	10	6	7
Viljandi**	1	0	3	2	3	1	2	2	2	0	1	1
Võru*	7	9	8	4	8	6	6	5	3	1	5	13
Võru**	2	2	0	1	0	0	1	1	2	1	3	0
Aadressita*	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0
Aadressita**	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1
Kokku*	235	184	277	198	191	196	136	148	156	135	162	233
Kokku**	105	64	94	65	60	51	72	72	74	74	101	80

Tabel 11. Füüsilisest isikust ettevõtjana (tabelis *) lõpetanud ja ettevõtluskonto sulgenud (tabelis **) isikute arv 2022 aastal maakondade järgi (Registrite-ja Infosüsteemide keskus, 2023; Maksu- ja Tolliamet, 2023, autori koostatud)

Aasta/maakond	2022											
	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Harju *	97	62	79	87	79	71	42	48	63	66	73	112
Harju**	60	57	56	55	61	64	58	67	92	100	94	90
Hiiu*	1	2	3	2	3	2	0	0	3	1	1	2
Hiiu**	0	0	0	0	2	1	1	1	0	0	2	0
Ida-Viru*	37	18	30	20	27	32	19	17	28	12	27	37
Ida-Viru**	13	13	18	8	15	11	10	15	26	17	23	20
Jõgeva*	10	2	6	5	5	6	4	5	5	2	4	9
Jõgeva**	2	3	1	0	2	3	1	3	2	1	0	1
Järva*	9	8	2	6	7	3	0	5	2	4	2	6
Järva**	3	0	2	3	1	3	1	2	3	3	0	0
Lääne*	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0
Lääne**	0	4	0	5	0	1	3	1	2	2	0	5
Lääne-V. *	10	8	9	9	9	10	5	5	2	2	7	17
Lääne-V.**	2	0	1	3	1	2	0	7	8	8	3	2
Põlva*	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Põlva**	3	1	0	1	1	1	0	2	2	1	1	2
Pärnu*	15	12	13	16	13	9	8	10	13	10	8	16
Pärnu**	1	1	6	2	6	5	4	4	6	7	14	5
Rapla*	5	2	5	5	7	3	4	0	1	3	4	5
Rapla**	1	0	0	1	1	0	3	1	2	4	3	1
Saare*	8	8	4	5	7	3	2	9	5	7	0	6
Saare**	0	2	1	1	0	1	2	2	1	0	1	2
Tartu*	19	18	25	20	27	14	8	14	12	21	21	39
Tartu**	9	11	8	6	10	11	5	13	17	20	26	19
Viljandi*	8	5	7	9	2	7	5	6	5	7	3	8
Viljandi**	1	1	1	2	4	2	4	5	1	3	2	2
Võru*	16	4	6	7	9	2	2	4	4	11	5	19
Võru**	0	0	0	0	0	1	1	1	2	2	1	1
Aadressita*	1	1	1	2	1	3	0	1	0	0	0	3
Aadressita**	1	0	2	1	2	1	3	5	5	9	17	28
Kokku*	236	150	190	193	196	165	99	124	143	146	155	279
Kokku**	96	93	96	88	106	107	96	129	169	177	187	178

Üldjoontes võib järeldada, et autori püsitatud hüpotees ei ühtinud uuringu tulemusega. Autor arvas, et kõige enam kasutatakse ettevõtluskontot väiksemates maakondades nagu Jõgeva, Rapla, Järva jne, kuna autor arvas, et väiksemates maakondades on sageli palgatase madalam ning seetõttu kasutavad inimesed lississetuleku teenimiseks ettevõtluskontot. Autor arvas nii, kuna see on lihtne viis tegutseda ettevõtjana põhitöö kõrvalt.

2.3 Tulemused, järeldused ja ettepanek

Lõputöö käigus jõudis autor järeldusteni, et empiirilises osas tehtud analüüs ning nende tulemuste võrdlemisel varasema kirjandusega selgus, et uuringust saadud tulemused ja teooria ei ühtinud autori arvamusega. Autor püstitas hüpoteesi, et kõige rohkem füüsilisest isikust ettevõtjaid ning ettevõtluskonto kasutajaid on väiksemates maakondades, kuid hüpotees ei osutunud tõeks. Teooriast tuleneb, et inimesed hakkavad sageli ettevõtlusega tegelema seal, kus juba on rohkem ettevõtlusega tegelevaid inimesi (vt käesolev töö lk 9).

Analüüsiperioodil 2019-2022 aastatel vähenes füüsilisest isikust ettevõtjate arv erineval määral, näiteks Harju maakonnas 2019 aastast kuni 2022 aastani langes füüsilisest isikust ettevõtjate arv 3,05% võrra, Ida-Viru maakonnas langes 2019 aastast kuni 2022 aastani füüsilisest isikust ettevõtjate arv 6,5% võrra, Lääne-Viru maakonnas oli 2019 aastal 1620 inimest, 2022 aastal aga langes füüsilisest isikust ettevõtjate arv 7,3% võrra. Pärnu maakonnas langes analüüsiperioodi algusaastast 2022 aastani füüsilisest isikust ettevõtjate arv 7,7% võrra. Tartu maakonnas langes analüüsiperioodi 2019 aastast 2022 aastani füüsilisest isikust ettevõtjate arv 7,3% võrra.

Ettevõtluskonto kasutajate arv suurenes analüüsiperioodil, kõige enam oli ettevõtluskonto kasutajaid suuremates maakondades, mis tõenäoliselt tuleneb sellest, et suuremates maakondades tegutseb rohkem ettevõtjaid (nt käesolev töö lk 9). Alates 2019 aastast on Eestis võimalik avada ettevõtluskonto (vt käesolev töö lk 16), seetõttu on nende isikute arv, kes on valinud ettevõtluskonto järjepidevalt suurenenud. 2019 aastal oli juba üle 10 000 isiku, kes kasutasid ettevõtluskontot (vt käesolev töö lk 16). Ettevõtluskonto kasutajad soovivad astuda ettevõtlusmaailma ja olla hinnatud liikmed, mida kinnitab ka teooria (vt käesolev töö lk 12). Ettevõtluskonto kasutajate arv suureneb, mida kinnitab ka uurimus, sellest saab järeldada, et inimeste uuenduslik ärimeel on muutunud, mida kinnitab teooria (vt käesolev töö lk 13).

Teoriast tuleneb, et kõige enam tegeletakse ettevõtlusega suuremates maakondades nagu näiteks Harju maakond, kus juba on tegutsevad ettevõtjad (vt käesolev töö lk 9), mida kinnitab ka käesolev uurimus. Näiteks Harju ja Ida-Viru maakonnas, kus alustavate füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto avanud isikute arv on suurim. Füüsilisest isikust ettevõtjate arv ei ole drastiliselt kasvanud (vt käesolev töö lk 12), mis ühtib teooriaga, kuna füüsilisest isikust ettevõtjad otsivad võimalusi ettevõtte kasvuks. Kuid füüsilisest isikust ettevõtjate arvukus on vähesel määral langenud, saab sellest järeldada, et ettevõtjad soovivad jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana, mida kinnitab teooria (vt käesolev töö lk 16).

Tulenevalt teostatud analüüsist teeb autor ettepaneku järgmistele uurijatele: Analüüsida füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto kasutajaid läbi tegevusalade. Milliste tegevusalade puhul on kasulik tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana ning millise tegevusala puhul on kasulikum olla ettevõtluskonto kasutaja.

KOKKUVÕTE

Füüsilistele isikutele on ettevõtlusega alustamiseks mitmeid võimalusi, hakata tegutsema füüsilisest isikust ettevõtjana või avada ettevõtluskonto.

Lõputöö uurimisprobleemiks oli küsimus kas ettevõtluskonto avamise võimalus on mõjutanud füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise lõpetamist alates aastast 2019 maakonniti. Tulenevalt uurimisprobleemist püstitati kaks uurimisküsimust (mitu FIE-t on lõpetanud ettevõtlustegevuse aastatel 2019-2022 erinevates maakondades ja kui palju on juurde tulnud ettevõtluskonto kasutajaid aastatel 2019-2022 maakondade lõikes). Uurimisküsimustele saadi vastus läbi viidud analüüsist. Probleemküsimus sai vastuse: ettevõtluskonto avamise võimalus ei ole mõjutanud füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise arvukust.

Tulenevalt uurimisprobleemist ja uurimisküsimustest püstitati hüpotees, et Eesti erinevates maakondades on füüsilisest isikust ettevõtjad oma tegevuse lõpetanud ja avanud ettevõtluskonto. Hüpotees ei osutunud tõeks. Analüüsiperioodi mitte ühelgi kalendrikuul ei kattunud ligilähedaseltki füüsilisest isikust ettevõtjate arv ettevõtluskonto avanud isikute arvuga.

Lõputöö eesmärk oli välja selgitada füüsilisest isikust ettevõtja ja ettevõtluskonto kasutaja muutus aastatel 2019-2022 maakondade kaupa. Lõputöö eesmärgi saavutamiseks püstitati neli uurimisülesannet.

Esimene uurimisülesanne oli analüüsida ja sünteesida ettevõtluse, ettevõtlustegevuse ja füüsilise isiku ettevõtlust käsitlevaid teemakohaseid teadusallikaid. Ettevõtlustegevuse ajalugu võib ulatuda umbes 20 000 aasta tagusesse aega, hõimud vahetasid erinevaid esmatarbekaupasad aastatuhandeid. Teadlased on erinevalt määratlenud ettevõtluse definitsiooni kuid ühtselt ollakse samal arvamusel, et ettevõtlust on majanduse elavdamiseks vaja kuna ettevõtlus on meile tähtsam, kui oskame arvata. Paljusid ettevõtjaid motiveerib ettevõtlusega alustama võimalus olla iseenda ülemus ning teenida kasumit. Selgus, et füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisel on palju motiveerivaid tegureid- olla sõltumatu teistest.

Teine uurimisülesanne oli analüüsida ja anda ülevaade füüsilisest isikust ettevõtja ja ettevõtluskonto õiguslikest alustest Eestis. Selgus, et Eestis on võimalik olla füüsilisest

isikust ettevõtja kasutades ettevõtluskontot. Ettevõtluskonto on eelkõige sobilik neile, kellel ei kaasne ettevõtlusega suuri kulusi, kuna kulusid ei saa maha arvata. Konto sobib ideaalselt neile, kes soovivad müüa või pakkuda teenust lisa sissetuleku näol, põhitöö kõrvalt. Näiteks pakkudes lapsehoidmis teenust või müüa korjatud metsasaaduseid. Füüsilisest isikust ettevõtjaks võib hakata iga füüsiline isik. Füüsilisest isikust ettevõtja ehk maksumaksja võib maha arvata kõik kulud, mis on maksustamisperioodil jooksul tehtud ja mis on seotud ettevõtlusega, kulud peavad olema dokumentaalselt tõendatud. Füüsilisest isikust ettevõtja, kes tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana peab kogu tulu deklareerima, samuti on kohustatud säilitama raamatupidamise dokumente ning esitama majandusaasta aruande.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli analüüsida füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto kasutajate arvukust maakondade lõikes aastatel 2019-2022. Selgus, et võrreldes 2019 ja 2020 aastaga on füüsilisest isikust ettevõtjate arv vähenenud 3,2% võrra. 2020 ja 2021 aastat võrreldes on füüsilisest isikust ettevõtjate arv vähenenud 1,04 korda ning 2021 ja 2022 aastat võrreldes langes füüsilisest isikust ettevõtjate arv 0,77% võrra. Ettevõtluskonto kasutajate arv tõusis 2019 aastast kuni 2020 aastaga võrreldes 1,04 korda, 2020-2021 aastaga suurenes 78,3% võrra. 2021-2022 aastaga suurenes ettevõtluskonto kasutajate arv 1,11 korda. Analüüsist selgus, et analüüsiperioodi aastatel oli füüsilisest isikust ettevõtjate osakaal langemas ning ettevõtluskonto kasutajate arv tõusnud. Kõige enam tegutseb füüsilisest isikust ettevõtjana ja ettevõtluskonto kasutajana isikuid suuremates maakondades nagu näiteks Harju, Pärnu, Tartu.

Neljandaks uurimisülesandeks oli siduda teooriat ja analüüsi tulemusi ning teha järeldusi. Analüüsist selgus, et füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemine FIE-na on analüüsiperioodil kergelt languses ning ettevõtluskonto omanike arv on tõusujoones liikunud. Analüüsi põhjal autor ei leidnud seost, et ettevõtluskonto avamise võimalus oleks vähendanud FIE-na tegutsemise arvu, kuna füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemine on langenud vähesel määral.

Tulenevalt teostatud analüüsist tegi autor ettepaneku järgmistele uurijatele uurida füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluskonto kasutajaid läbi tegevusalade. Milliste tegevusalade puhul on kasulik tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana ning millise tegevusala puhul on kasulik olla ettevõtluskonto kasutaja.

SUMMARY

There are various circumstances for natural persons to start a business, which may occur as a sole trader or to open a business account.

The final research problem was the question of whether the possibility of opening a business account has been affected by the termination of the activity of a self-employed entrepreneur from 2019 to the county. Due to the research problem, two research questions were retained (how many FIEs have completed business activities in different counties in 2019-2022 and how many business account users have come in 2019-2022 by county). The research questions were answered by the conducted analyses. The problems were answered: the possibility of opening a business account has not affected the number of entrepreneurs who have raised the question.

Based on the research problem and research questions, the hypothesis was raised that self-employed persons in different counties of Estonia have closed their activities and opened a business account. The hypothesis did not turn out to be true. In none of the calendar months of the analysis period did the number of self-employed entrepreneurs coincide with the number of persons who opened a business account.

The aim of the thesis was to find out the change of self-employed and business account users in the years 2019-2022 by county. To achieve the goal of the thesis, four research tasks were set.

The first research task was to analyze and synthesize relevant research sources on entrepreneurship, entrepreneurial activities and entrepreneurship of a natural person. The history of business activity can be traced back to about 20,000 years ago, tribes exchanged various basic goods for millennia. Researchers have defined the definition of entrepreneurship in different ways, but they are united in the same opinion that entrepreneurship is needed to revive the economy because entrepreneurship is more important to us than we can imagine. Many entrepreneurs are motivated to start a business by the opportunity to be their own boss and make a profit. It turned out that there are many motivating factors in being self-employed - the main one is being independent from others.

The second research task was to analyze and provide an overview of the legal foundations of self-employed persons and business accounts in Estonia. It turned out that it is possible to be a self-employed person in Estonia using a business account. It turned out that the business account is especially suitable for those who do not have large expenses associated with business, since the expenses cannot be deducted. A business account is ideal for those who want to sell or provide a service in the form of additional income in addition to their main job. For example, offering babysitting services or selling harvested forest products. Any natural person can become a sole trader. A self-employed person, a taxpayer, can deduct all expenses incurred during the tax period that are related to business, the expenses must be documented. A self-employed person who operates as an FIE must declare all income and is also required to keep accounting documents and submit an annual report.

The third research task was to analyze the number of self-employed persons and business account users by county in 2019-2022. It turned out that compared to 2019 and 2020, the number of self-employed persons has decreased by 3.2%. Compared to 2020 and 2021, the number of self-employed persons has decreased by 1.04 times, and compared to 2021 and 2022, the number of self-employed persons decreased by 0.77%. The number of business account users increased by 1.04 times from 2019 to 2020, and by 78.3% in 2020-2021. In 2021-2022, the number of business account users increased 1.11 times. The analysis showed that during the years of the analysis period, the share of self-employed persons had slightly decreased and the number of business account users had increased. The largest number of persons operating as sole proprietors and business account users are in larger counties such as Harju, Pärnu, Tartu

The fourth research task was to link the theory and the results of the analysis and to draw conclusions. The analysis revealed that self-employed activity as a FIE is in a slight decline during the analysis period, and the number of business account owners has been on the rise. Based on the analysis, the author does not find a connection that the possibility of opening a business account would have reduced the activity as a sole proprietorship, since the activity as a self-employed person has decreased to a small extent.

Based on the analysis carried out, the author proposed to the following researchers to study self-employed and business account users by fields of activity. In which fields of activity is it useful to operate as a self-employed person and in which fields of activity is it more useful to be a user of a business account.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Bamforth, J. & Abbott, M., 2017. Modelling the Behavior of an Entrepreneur: the Case of Nevil Shute and the British Aviation Industry. *International Journal of Organizational Innovation*, 9(3), pp. 3-26

Bröckling, U., 2016. *THE ENTREPRENEURIAL SELF. Fabricating a New Type of Subject*. London: SAGE Publications Ltd

Burns, P., 2007. *Entrepreneurship and Small Business*. Second Edition. New York: PALGAVE MACMILLAN

Butler, E., 2020. *An Introduction to ENTREPRENEURSHIP*. London: London Publishing Partnership

Casson, M., 1994. *Ettevõtja. Majanduslik käsitus I*. Tallinn: AS Letrasepp.

Casson, M. & Casson, C., 2014. The History of Entrepreneurship: Medieval origins of a modern phenom. *Business History*, 56:8, pp 1223-1242.

Dana, L.-P., 2011. *World Encyclopedia of Entrepreneurship*. Northampton: Edward Elgar Publishing Limited

Duening, T. N & Metzger, M. L., 2017. *ENTREPRENEURIAL IDENTITY. The Process of Becoming an Entrepreneur*. Gheltenham: Edward Elgar Publishing Limited

Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus (2017) RT I, 07.07. 2017, 2.

Fredona, R., Reinert, S. A., 2017. The Harvard Research Center in Entrepreneurial History and the Daimonic Entrepreneur. *History of Political Economy*, 49(2), pp. 267-314

Freeman, S., Ying, Z. & Warner, M., 2020. *INTERNATIONAL ENTREPRENEURSHIP A COMPARATIVE ANALYSIS*. New York: Routledge

Gianetti, M., Simonov, A., 2004. On the Determinants of Entrepreneurial Activity: Individual Characteristics, Economic Environment, and Social Norms. *SSRN Electronic Journal* 11(2), pp. 1-37

Gigauri, I., Panait, M., Apostu S.-A. & Raimi, L., 2022. The Essence of Social Entrepreneurship through a Georgian Lens: Social Entrepreneurs' Perspectives. *Academic Journal*, 12(3), pp. 1-19

Glaeser, E. L., 2007. *Entrepreneurship and the City*. Harvard University.

Güldenkoh, M. 2023a. Ettevõtluskonto *versus* erikonto. RP : *Raamatupidamise Praktik*, 172, lk 24-25.

Güldenkoh, M. 2022. Simplified entrepreneurial activity in Estonia. *Estonian Discussions on Economic Policy*, 30 (1-2), pp. 104-121

Güldenkoh, M., 2023b. Kuidas tagada pisiettevõtja maksukuulekus. RP : *Raamatupidamise Praktik*, 173, lk 30-31.

Hopson, J. F. & Hopson, P. D., 2014. Making the Right Choice of Business Entity. *CPA Journal*, 84(10), pp. 42–47.

Karpušina, T., 2008. *Ettevõtlusvormide võrdlus ettevõtluses teenitava raha isiklikku tarbimisse võtmise vaatenurgast FIE ja ühe osanikuga OÜ näitel*. Lõputöö. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Kumari, N., 2018. Entrepreneurs are Made, Not Born. *SSRN Electronic Journal*

Laarmaa, A., 2022. *Füüsilisest isikust ettevõtja tegevuse lõpetamine*. Bakalaureusetöö. Tartu: Eesti Maaülikool.

Lind, P., 2012. *SMALL BUSINESS MANAGEMENT. IN CROSS- CULTURAL ENVIRONMENTS*. Oxon: Routledge

Maksu- ja Tolliamet, 2023. *ARENGUKAVA 2023*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/eraklient/amet-uudised-ja-kontakt/maksu-ja-tolliamet/tutvustus-ja-struktuur> [Kasutatud 04.05.2023].

Mazzarol, T. & Reboud, S., 2020. *Entrepreneurship and Innovation. Theory, Practice and Context*. Fourth Edition. Singapore: Springer.

Morris, M. H & Kuratko, D. F., 2020. *WHAT DO ENTREPRENEURS CREATE? Understanding Four Types of Ventures*. Gheltenham: Edward Elgar Publishing Limited

Nokkur, M., 2016. *Ettevõtlusvormi valik põllumajanduse valdkonnas alustavale ettevõttele FIE Vahur Nokkurí Hiie Talu näitel. Lõputöö*. Tallinn: 2016

Pöder, J., 2022. *Naiste motivatsioon tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjatena Eestis. Lõputöö*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Raamatupidamise seadus¹ (2002) RT I, 05.05.2022, 27.

Ratten, V., 2022. *Analyse, Ideate and Grow. The Role of Creativity and Entrepreneurship*. Singapore: Springer.

Ratten, V., 2021. *COVID-19 and Entrepreneurship. Challenges and Opportunities for Small Business*. New York: Routledge.

Registrite ja Infosüsteemide Keskus, 2022. *Statistika*. [Võrgumaterjal] Leitav: [https://ariregister.rik.ee/est/statistics/detailed/detailed by main area of activity/2022/10](https://ariregister.rik.ee/est/statistics/detailed/detailed%20by%20main%20area%20of%20activity/2022/10) [Kasutatud 20.10.2022].

Saar, E. & Unt, M., 2006. Self-employment in Estonia: Forced move or voluntary engagement? *Europe-Asia Studies*, 58(3), pp. 415-437.

Schulze Buschoff, K. & Schmidt, C., 2009. Adapting labour law and social security to the needs of the 'new self-employed' — comparing the UK, Germany and the Netherlands. *Journal of European Social Policy*, 19 (2), pp. 147-159

Schumpeter, J. A., 2003. *Capitalism, Socialism and Democracy*. USA: Taylor & Francis

Stevenson, H. H & Gumpert, D. E., 1992. *The Heart of Entrepreneurship*. Rmt: Sahlman, W. A & Stevenson, H. H. *The entrepreneurial Venture*. Boston: Harvard Business School Publications

Stevenson. H., Roberts, M., & Grousbeck, H., 1989. *New business ventures and the entrepreneur*. Boston: Irwin.

*Tulumaksuseadus*¹ (1999) RT I, 22.12.2022, 10.

Vassil, K., 2021. *Füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtlusvorm võrreldes osaiühinguga. Bakalaureusetöö. Tartu: Eesti Maaülikool*

Õunapuu, L. 2014. *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool. [Võrgumaterjal] Leitav:

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf [Kasutatud 28.10.2022].

*Äriseadustik*¹ (1995) RT I, 23.12.2022, 33.

Wadhwa. V., Aggarwal, R., Holly, Z. K., Salkever. A., 2009. Family Background and Motivation: *The Anatomy of an Entrepreneur*. Kauffman Foundation Small Research Projects Research. [Võrgumaterjal] Leitav:

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1431263 [Kasutatud 28.10.2022].

Lisa. Ettevõtluskonto omanike andmete järelpärimine

Maksu- ja Tolliamet 20.02.2023

Tere!

Olen Sisekaitseakadeemia Finantskolledži III kursuse kadett ja kirjutan oma lõputööd teemal füüsilise isiku ettevõtlustegevuse kohta. Minu töö juhendaja on Maret Güldenkoh. Seetõttu vajan analüüsimiseks ettevõtluskonto kohta andmeid.

Palun väljastada maakondade, aastate (2019-2022) ja kuude lõikes ettevõtluskonto omanike kohta järgmised andmed: avanud, sulgenud ja aastalõpu seis. Näiteks 2019 jaanuaris avanud konto, jaanuaris sulgenud konto jne, kontoomanike arv seisuga 31.12. 2019.

Lugupidamisega

Maria-Joanna Preimut

56482573

maria-joanna.preimut@kad.sisekaitse.ee